

Technická univerzita v Liberci

Fakulta přírodovědně-humanitní a pedagogická

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2013

Jana Švehlová

Technická univerzita v Liberci

FAKULTA PŘÍRODOVĚDNĚ-HUMANITNÍ A PEDAGOGICKÁ

Katedra: Katedra sociálních studií a speciální pedagogiky

Studijní program: B7508 Sociální práce

Studijní obor: Sociální pracovník

Optimalizace sociálních služeb v Libereckém kraji

Optimization social services in Liberec Region

Bakalářská práce: 12-FP-KSS-3040

Autor:

Jana Švehlová

Podpis:

.....

Vedoucí práce: PhDr. Kateřina Thelenová

Konzultant:

Počet

stran	grafů	obrázků	tabulek	pramenů	příloh
52	6	2	0	23	7

V Liberci dne: 21. 6. 2013

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
Fakulta přírodovědně-humanitní a pedagogická
Akademický rok: 2011/2012

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Jana Švehlová**
Osobní číslo: **P10000679**
Studijní program: **B7508 Sociální práce**
Studijní obor: **Sociální pracovník**
Název tématu: **Optimalizace sociálních služeb v Libereckém kraji**
Zadávající katedra: **Katedra sociálních studií a speciální pedagogiky**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cíl bakalářské práce: Charakterizovat vybrané aspekty optimalizace sociálních služeb zejména s ohledem na proces komunitního plánování a jeho implementaci v praxi.

Požadavky: Formulace základních teoretických pojmů, projektování průzkumu, sběr dat, interpretace dat, formulace závěrů, návrh opatření.

Metody: Analýza dokumentů.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

LAUERMAN, J., BENEŠOVÁ, I., 2010. Krajská metodická příručka plánování sociálních služeb v Libereckém kraji. 1. vyd. Liberec: Liberecký kraj. ISBN 978-80-87174-01-2.

MATOUŠEK, O., 2007. Sociální služby. 1. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-310-9.

MATOUŠEK, O., aj., 2008. Metody a řízení sociální práce. 2. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-502-8.

MATOUŠEK, O., aj., 2010. Sociální práce v praxi. 2. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-818-0.

ZATLOUKAL, L., 2008. Plánování rozvoje sociálních služeb metodou komunitního plánování. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 978-80-244-2128-5.

Vedoucí bakalářské práce:

PhDr. Kateřina Thelenová

Katedra sociálních studií a speciální pedagogiky

Datum zadání bakalářské práce:

1. dubna 2012

Termín odevzdání bakalářské práce:

26. dubna 2013

doc. RNDr. Miroslav Brzezina, CSc.

děkan

L.S.

doc. PaedDr. PhDr. Ilona Pešatová, Ph.D.

vedoucí katedry

V Liberci dne 23. dubna 2012

Čestné prohlášení

Název práce: Optimalizace sociálních služeb v Libereckém kraji

Jméno a příjmení autora: Jana Švehlová

Osobní číslo: P10000679

Byl/a jsem seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména § 60 – školní dílo.

Prohlašuji, že má bakalářská práce je ve smyslu autorského zákona výhradně mým autorským dílem.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím bakalářské práce.

Prohlašuji, že jsem do informačního systému STAG vložila elektronickou verzi mé bakalářské práce, která je identická s tištěnou verzí předkládanou k obhajobě a uvedla jsem všechny systémem požadované informace pravdivě.

Jana Švehlová

Poděkování

Ráda bych na tomto místě poděkovala vedoucí mé bakalářské práce PhDr. Kateřině Thelenové za odborné vedení, cenné rady a především za její vstřícnost a ochotu.

Děkuji také všem blízkým za trpělivost a shovívavost po dobu mého studia.

Název bakalářské práce: Optimalizace sociálních služeb v Libereckém kraji

Jméno a příjmení autora: Jana Švehlová

Akademický rok odevzdání bakalářské práce: 2012/2013

Vedoucí bakalářské práce: PhDr. Kateřina Thelenová

Anotace:

Cílem bakalářské práce je charakterizovat vybrané aspekty optimalizace sociálních služeb zejména s ohledem na proces komunitního plánování. Na základě získaných výsledků průzkumu pak vyhodnotit efektivitu komunitního plánování v Libereckém kraji a zjistit, zda optimalizace sociálních služeb koresponduje s grantovou politikou Libereckého kraje. Bakalářská práce monitoruje stav komunitního plánování v Libereckém kraji a zároveň provádí analýzu podle jednotlivých typů obcí (obce I typu, ORP II, ORP III).

Klíčová slova: Optimalizace, sociální služby, komunitní plánování, Grantový fond.

The bachelor thesis: Optimization social services in Liberec Region

Author: Jana Švehlová

Academic year of the bachelor thesis submission: 2012/2013

Supervisor: PhDr. Kateřina Thelenová

Abstract:

The aim of this bachelor thesis is to characterize aspects of optimization of social services, especially the process of community planning. Effectiveness of community planning in the Liberec region will be evaluated based on survey results and determine whether optimization of social services corresponds with the grant policy of the Liberec Region. Bachelor thesis monitors the state of community planning in the Liberec region and analyzes different types of communities (municipalities type I, RIP II, RIP III).

Keywords: Optimization, social services, community planning, grant fund.

Obsah

Seznam použitých zkratk:	9
Úvod	10
Teoretická část	12
1 Historické aspekty optimalizace sociálních služeb	12
2 Strategická a legislativní východiska	15
2.1 Sociální politika Evropské unie	15
2.2 Evropský sociální fond	16
2.2.1 Prostředky Evropského sociálního fondu v Libereckém kraji	17
2.3 Sociální politika České republiky	19
3 Komunitní plánování jako nástroj optimalizace	21
3.1 Terminologie v komunitním plánování	22
3.2 Metoda komunitního plánování	24
3.3 Principy komunitního plánování	25
3.4 Hodnocení kvality plánování sociálních služeb	26
4 Plánování sociálních služeb v Libereckém kraji	30
4.1 Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb v Libereckém kraji	31
4.1.1 Obsah dokumentu	32
5 Podpora komunitního plánování v Libereckém kraji	34
6 Grantový fond Libereckého kraje	35
Program podpory poskytování sociálních služeb – G 9	36
Program podpory paliativní a hospicové péče – G 27	36
Praktická část	38
7 Metodika průzkumu	39
8 Stanovení předpokladů	39
8.1 Předpoklad č. 1	39
8.2 Předpoklad č. 2	40
8.3 Předpoklad č. 3	40
9 Presentace a interpretace dat	40
Závěr	47
Návrh opatření	49
Seznam použitých zdrojů	50
Seznam příloh	52

Seznam použitých zkratek:

ČR	Česká republika
EHK	Evropská hospodářská komise
ESF	Evropský sociální fond
EU	Evropská unie
GF	Grantový fond
IP	Individuální projekt
KKS	Krajská koordinační struktura
KPS	Krajský poradní sbor
KP	Komunitní plánování
MMR	Ministerstvo místního rozvoje
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
OP	Operační program
OP LZZ	Operační program lidské zdroje a zaměstnanost
ORP	Obce s rozšířenou působností
SPRSS LK	Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb Liberecký kraj

Úvod

Téma předložené bakalářské práce bylo zvoleno s ohledem na praktické zkušenosti z komunální politiky, kdy si stále se snižující finanční prostředky, které jsou určeny na financování sociálních služeb, vynutily zahájení procesu vytvoření optimální sítě poskytovatelů tak, aby byly jednotlivé služby dostupné, kvalitní a efektivní. Implementací komunitních plánů sociálních služeb do praxe vzniká optimální síť sociálních služeb, která bude uspokojovat poptávku a zároveň bude zajištěno personální i finanční krytí těchto služeb.

Cílem bakalářské práce je charakterizovat vybrané aspekty optimalizace sociálních služeb zejména s ohledem na proces komunitního plánování. Na základě získaných výsledků průzkumu pak vyhodnotit efektivitu procesu komunitního plánování v Libereckém kraji a zjistit, zda optimalizace sociálních služeb koresponduje s grantovou politikou Libereckého kraje.

Bakalářská práce monitoruje stav komunitního plánování v Libereckém kraji a zároveň provádí analýzu podle jednotlivých typů obcí (obce I typu, ORP II, ORP III). Předpokládá, že obce s rozšířenou působností III. typu (bývalá okresní města) mají k 31. 12. 2012 zpracovány a schváleny komunitní plány sociálních služeb. Pouze polovina obcí s rozšířenou působností II. typu má zpracován komunitní plán sociálních služeb samostatně, nebo se spojilo s obcemi I. typu ve svém správním území a vypracovalo společný komunitní plán sociálních služeb. S ohledem na časovou, personální a finanční náročnost zpracování komunitních plánů daného území je stanoven předpoklad této bakalářské práce, že pouze desetina obcí I. typu má zpracován komunitní plán sociálních služeb.

Základním zdrojovým materiálem, ze kterého bakalářská práce čerpá, je Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb Libereckého kraje na období 2009 – 2013 a komunitní plány jednotlivých měst a obcí v rámci Libereckého kraje. Bude provedena podrobná analýza těchto dokumentů, ze které by měly vyplynout závěry, jaká zařízení poskytující sociální služby v rámci Libereckého kraje by měly být podporovány v rámci grantových programů.

V další části je provedena analýza žádostí jednotlivých poskytovatelů sociálních služeb a výsledků grantového řízení o těchto žádostech. Práce se snaží rozklíčovat, zda Liberecký kraj podporuje pouze sociální služby, které jsou na základě zpracovaných komunitních plánů v daném území vyhodnoceny jako potřebné. Současně analyzuje, zda Liberecký kraj v souladu se Zásadami přidělování prostředků z grantového fondu podporuje především neziskové organizace.

Smyslem bakalářské práce je ověřit platnost předpokladů. Výstupy budou sloužit resortu sociálních služeb Libereckého kraje jako podklad pro hodnocení souladu požadavků na financování sociálních služeb vyplývajících z jednotlivých komunitních plánů, se skutečnou finanční podporou ze strany Libereckého kraje.

Teoretická část

1 Historické aspekty optimalizace sociálních služeb

V kapitole *Historické aspekty optimalizace sociálních služeb* se práce snaží přiblížit historické souvislosti, které měly podstatný vliv na postupný proces optimalizace v oblasti sociálních služeb.

V první řadě je důležité vysvětlit pojem **optimalizace**, který můžeme chápat jako *proces výběru nejlepší varianty z množství možných jevů* (Hartl 2010, s. 367).

Optimální síť sociálních služeb může být vybudována pouze na základě dobrého plánování. Vzhledem k tomu, že sociální služby jsou vyjmuty ze soutěže na volném trhu, je nutné hospodaření v této oblasti regulovat. Nástrojem pro nalezení dobrého kompromisu je komunitní plánování, které má smysl pouze tehdy, pokud v rámci daných poměrů poskytne maximum, aby regulace byla respektující a chránila uživatele (Bajer 2009, s. 13). Plánování sociálních služeb se od ostatního plánování liší tím, že uživatelé sociálních služeb jsou na plánovaných službách mnohem více závislí, než např. zaměstnanci podniků na strategických plánech své firmy (Bajer 2009, s. 14).

V České republice byly již v 90. letech 20. stol. zaváděny nové zásady poskytování sociálních služeb, které byly běžně uplatňovány v sociálních systémech vyspělých evropských zemí. Jednalo se například o zásadu demonopolizace sociálních služeb, o přesun funkcí a kompetencí na nižší orgány, o zásadu vícezdrojového financování sociálních služeb, o přiměřenost sociální pomoci sociální potřebě a především o profesionalizaci sociální pomoci (Víšek, aj. 2012, s. 10).

Do podvědomí občanů České republiky se postupně dostává zásadní změna v postoji k sociálně potřebným a to v tom smyslu, že za vlastní životní úroveň je odpovědný každý jednotlivec, resp. jeho nejbližší. Začíná se vytvářet stupnice subjektů sociální pomoci, kdy každý jedinec získal postupně novou roli i postavení (Víšek, aj. 2012, s. 10).

Jedním z prvních opatření v sociální oblasti bylo umožnění přístupu k poskytování sociálních služeb i obcím, městům a nestátním neziskovým organizacím. Tato opatření byla provedena v rámci zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení (Víšek, aj. 2012, s. 10). Při realizaci druhé fáze reformy veřejné správy došlo k tomu, že zřizovateli sociálních služeb se staly po bývalých okresních úřadech jednotlivé kraje. Legislativa však upravovala kompetenci krajů a obcí velmi obecně, což způsobilo, že reforma veřejné správy v oblasti sociálních služeb nenaplnila hlavní poslání, kterým bylo přiblížení služeb občanům. Základem byl fakt, že ministerstvo financí nebylo schopné poskytnout jednotlivým městům a obcím garanci finanční účasti státu při financování těchto služeb. Většina služeb byla převedena na kraje, což znamenalo další vzdálení se občanovi (Víšek, aj. 2012, s. 10).

Nový prvek, který přinesl do života zákon o sociálních službách, je plán rozvoje sociálních služeb (Zákon č. 108/2006 Sb., § 3, písm. h). První obdobný dokument se připravoval v rámci projednávání návrhu zákona o sociální pomoci v roce 1995. Tehdejší zpracování sociálních analýz obcí měla být podmínkou pro poskytování státních dotací na sociální činnost jednotlivých obcí. Zpracování sociální analýzy obce vycházelo z principu posílení odpovědnosti a působnosti obce v oblasti sociální pomoci a především v oblasti sociální péče, akceptace práva na informace, odpovědnosti jednotlivých obcí za uspokojování sociálních potřeb občanů. Zpracovaná analýza měla zajišťovat podporu státu nestátním organizacím za daných podmínek, měla být metodickou pomůckou pro uspokojování potřeb občanů dané obce. Již v této době měly být zpracované analýzy zdrojem potřebných informací pro poskytování státních dotací a měly, mimo jiné, upozorňovat na problémy a potřeby vyskytující se v daném regionu v oblasti sociálních služeb (Průša 2006, s. 10).

Zpracované analýzy měly podstatně širší charakter, než vyjadřoval jejich název. Z tohoto důvodu se začalo hovořit o zpracování sociálně demografické analýzy a prognózy. Takto stylizovaný dokument se objevuje v návrhu věcného záměru zákona o sociální pomoci z roku 1997. Jedním z prvních projektů financovaných v rámci projektu Phare byla sociálně demografická analýza a prognóza pod názvem *Optimalizace sítě sociálních služeb v Roudnici nad Labem a jejím okolí*. Dokument

vycházel zejména z reformy veřejné správy, v rámci které došlo k posílení odpovědnosti a působnosti samosprávných orgánů v sociální oblasti. Odpovědnost za uspokojování sociálních potřeb občanů není chápána pouze v rovině povinnosti zabezpečení všech sociálních aktivit vlastními silami, ale jde o zajištění dostupnosti potřebných sociálních aktivit bez ohledu na to, kdo tyto formy pomoci zabezpečuje a realizuje. Dokument se měl stát nástrojem, který by městům a obcím napomohl v zjištění sociálních potřeb občanů a v návaznosti na toto zjištění sestavit plán rozvoje sociálních služeb, který by odrazil objektivní sociální potřeby občanů daného území a poskytnul dostatek podstatných informací pro financování navrhovaných aktivit jak ze strany kraje, tak i státu. Dalším úkolem tohoto dokumentu mělo být nalezení řešení, jakým způsobem uspokojit tyto potřeby s využitím dostupných finančních zdrojů. Tento proces byl označen jako „komunitní plánování“. **Hlavním cílem zpracování komunitního plánu je přispění ke zvýšení místní a typové dostupnosti jednotlivých typů sociálních služeb.** Tímto způsobem přispět ke snížení rizik sociálního vyloučení znevýhodněných skupin obyvatelstva. (Průša 2006, s. 11).

Jak uvádí Úlehla v rozhovoru pro časopis Sociální práce *Principy komunitního plánování nejsou v podstatě nic jiného než principy slušného, ohleduplného a vstřícného chování* (Bajer 2009, s. 15). Komunitní plánování se pohybuje ve dvou rovinách, které musí být vyvážené, a to v rovině obecné, která zahrnuje principy, ideály, poslání, lidská práva, účel a smysl komunitního plánování. A roviny praktické, do které pak zahrnujeme každodenní uplatnění obecné roviny do práce s klienty, rozhodování o naplňování potřeb klientů a o zajišťování finančních prostředků těchto služeb (Bajer 2009, s. 15).

Při návrhu regionálního plánu rozvoje sociálních služeb je nezbytné vycházet z analýzy demografického vývoje a to především z předpokládaných změn ve složení obyvatelstva. Při sestavování regionálního plánu rozvoje sociálních služeb je nutné vycházet z odhadu demografického vývoje obyvatelstva. Dále je nezbytné věnovat důraz změnám v rozhodujících věkových skupinách. (Průša 2006, s. 12).

Při sestavování regionálního plánu rozvoje sociálních služeb musíme respektovat skutečnost, že v rámci reformy veřejné správy byly sociální služby převedeny do

samostatné působnosti jednotlivých krajů, měst a obcí. Především obce s rozšířenou nebo přenesenou působností (dále jen ORP) nic nemotivuje k tomu, aby usilovaly o rozvoj sociálních služeb potřebných pro občany žijící ve spádových oblastech. Tento fakt má za následek, že s rostoucí vzdáleností od větších center klesá dostupnost veřejných služeb a roste nebezpečí sociálního vyloučení. Zde nastupuje úloha kraje, aby zajistil dostupnost jednotlivých sociálních služeb a nebyla neodůvodněně vymezena regionálními zvláštnostmi jednotlivých mikroregionů (Průša 2006, s. 13).

Komunitní plánování sociálních služeb má legislativní oporu v zákonu č. 108/2006 Sb., o sociálních službách (Zákon č. 108/2006 Sb., § 95 pís. d). Zákon ukládá krajům a obcím zásadní povinnosti ve vztahu ke komunitnímu plánování. Na základě § 95 pís. d) je povinnost kraje zpracovávat střednědobý plán rozvoje sociálních služeb ve spolupráci s obcemi a poskytovateli na území kraje. Tento střednědobý plán je dále sledován a vyhodnocován. Tato povinnost vyplývá ze zákona na základě intervencí senátora Jaroslava Kubery pouze pro kraje, obce se střednědobého plánování sociálních služeb a jeho evaluací mohou účastnit dobrovolně (Bajer 2009, s. 16).

V předchozí kapitole jsme se často odkazovali na sociální politiku evropských států, je proto na místě, abychom blíže představili dokumenty, které mají zásadní vliv na sociální politiku České republiky (dále jen ČR) a na základě kterých celý proces optimalizace sociálních služeb probíhá.

2 Strategická a legislativní východiska

2.1 Sociální politika Evropské unie

Členství ČR v Evropské unii (dále jen EU) zavazuje k implementaci sociální politiky EU do sociální politiky ČR. Předpokladem pro správné naplňování cílů je znalost rámce, který je vymeze především **Amsterdamskou smlouvou**, která vstoupila v platnost dne 1. 5. 1999, po té, co byla ratifikována všemi členskými státy (Svoboda 2011, s. 11). Je výsledkem mezivládních zasedání Rady Evropy. Amsterdamská smlouva mění určitá ustanovení ve Smlouvě o Evropské unii, jakými je například politika zaměstnanosti, která má přímý vliv na sociální politiku ČR. Dále pak **Lisabonský proces**, který určil pro Evropskou unii zásadní cíl, stát se

nejkonkurenceschopnější a nejdynamičtější na znalostech založenou ekonomikou světa, schopnou trvale udržitelného ekonomického rozvoje s větším počtem a lepšími pracovními místy a větší sociální soudržností (Portál MPSV).

Dalším dokumentem, který je při plánování sociálních služeb nutné respektovat, je **Madridský mezinárodní akční plán pro problematiku stárnutí 2002**, který byl schválen 12. 4. 2002 (Portál MPSV 2012). Tento akční plán pojmenovává některé potřeby seniorů, které by měla společnost respektovat a zároveň je uspokojit.

2.2 Evropský sociální fond

Se vstupem ČR do EU se otevírají nové možnosti čerpání financí z Evropského sociálního fondu (dále jen ESF). Evropský sociální fond je jedním ze tří strukturálních fondů EU. Hlavním účelem ESF je rozvíjení zaměstnanosti, snižování nezaměstnanosti, podpora začleňování osob a rozvoj příležitostí se zaměřením na rozvoj trhu práce a lidských zdrojů (Portál ESF v ČR).

Cíle Evropského sociálního fondu (Svoboda 2011, s. 86-116) :

- Pomoc nezaměstnaným lidem při vstupu na trh práce.
- Rovné příležitosti pro všechny při vstupu na trh práce.
- Sociální začleňování, pomoc lidem ze znevýhodněných sociálních skupin při vstupu na trh práce.
- Celoživotní vzdělávání.
- Rozvoj kvalifikované a přizpůsobivé pracovní síly.
- Zavedení moderních způsobů organizace práce a podnikání.
- Zlepšení přístupu a účasti žen na trhu práce.
- Boj se všemi formami diskriminace a nerovnostmi souvisejícími s trhem práce.

Z uvedeného výčtu cílů ESF vyplývají pro tvůrce Komunitních plánů možnosti čerpání finančních prostředků pro plánované aktivity v daném území.

Základními dokumenty, které upravují čerpání z Evropských sociálních fondů v jednotlivých programových obdobích, jsou tzv. Operační programy (dále jen OP) (Svoboda 2011, s. 86-116).

Ministerstvo pro místní rozvoj (dále jen MMR) spravuje **osm tematických OP** s celkovou přidělenou částkou 21,23 miliard eur. Pro potřeby této bakalářské práce se budeme blíže zabývat pouze **OP Lidské zdroje a zaměstnanost** (dále jen OP LZZ). OP LZZ je zaměřený na snižování nezaměstnanosti prostřednictvím aktivní politiky na trhu práce, profesního vzdělávání, dále na začleňování sociálně vyloučených obyvatel zpět do společnosti, zvyšování kvality veřejné správy a mezinárodní spolupráci v uvedených oblastech. OP LZZ spadá mezi **vícecílové tematické operační programy**. Je financován především z prostředků cíle Konvergence, ale v oblastech aktivní politiky trhu práce, modernizace veřejné správy a veřejných služeb a mezinárodní spolupráce též z prostředků pro cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost a způsobilým územím je v těchto oblastech proto také Hlavní město Praha. Z **Evropského sociálního fondu** je pro OP LZZ vyčleněno celkem **1,88 mld. €** (Portál ESF v ČR). OP LZZ obsahuje **6 prioritních os** rozdělujících operační program na logické celky, a ty jsou dále konkretizovány prostřednictvím **tzv. oblastí podpory**, které vymezují, jaké typy projektů mohou být v rámci příslušné prioritní osy podpořeny. Jedná se o prioritní osy Adaptabilita, Aktivní politika trhu práce, Sociální integrace a rovné příležitosti, Veřejná správa a veřejné služby, Mezinárodní spolupráce, Technická pomoc (Portál ESF ČR).

Možnosti čerpání finančních prostředků s ESF na podporu rozvoje střednědobého plánování a rozvoje kvality sítě sociálních služeb využil i Liberecký kraj, čímž přispěl k rozšíření a kvalitě komunitního plánování na celém území kraje.

2.2.1 Prostředky Evropského sociálního fondu v Libereckém kraji

Liberecký kraj v roce 2009 využil možnosti čerpání finančních prostředků ze strukturálního fondu k financování **Individuálního programu 2** (dále jen IP 2) pod názvem **Podpora střednědobého plánování a rozvoje kvality sítě sociálních služeb v Libereckém kraji**. Termínem realizace tohoto projektu bylo období říjen 2009 až září 2011. Náklady projektu byly stanoveny na **32 mil. Kč** (85 % ESF ČR, 15 % státní

rozpočet ČR). Klíčovými aktivitami, které projekt podporoval, bylo zajištění metodické podpory plánů rozvoje sociálních služeb měst a obcí (krajská metodická příručka) a činnost **odborných koordinátorů**, kteří poskytují odbornou podporu v procesu tvorby KP. Další podporovanou aktivitou bylo vytvoření **Datového centra sociálních služeb Libereckého kraje**. Cílem této aktivity je vytvoření jednotné databáze informací a dat o sociálních službách, které působí na území Libereckého kraje. Databáze bude sloužit všem subjektům zapojeným do procesu KP a přispěje k informovanosti o sociální problematice v kraji (Liberecký kraj 2012).

Dalším programem Libereckého kraje, který je financován z finančních prostředků ESF je **Individuální projekt 3** (dále jen IP 3) s názvem **Rozšíření nástrojů pro podporu systému plánování sociálních služeb v Libereckém kraji**. Cílem tohoto projektu je kvalitní zpracování Střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb v Libereckém kraji (dále jen SPRSS LK) pro období 2014 – 2017 díky zkvalitnění plánovacího procesu, prohloubení spolupráce všech aktérů v celém území kraje a rovněž díky zlepšení informační a datové podpory procesů. Termín realizace projektu je říjen 2011 – září 2013. Celkové náklady projektu činí **11 516 270,- Kč**. ESF přispívá do tohoto projektu 85 % . Zbývajících 15 % je hrazeno ze státního rozpočtu ČR.

Klíčovými aktivitami projektu jsou příprava a zpracování SPRSS LK, stabilizace a doplnění Krajské koordinační struktury, závěrečný monitoring SPRSS LK 2009 - 2013. Výstupem této aktivity bude nový SPRSS LK 2014 – 2017. Další klíčovou aktivitou je upevnění procesů v území a monitoring komunitních plánů a rozšíření Datového centra sociálních služeb Libereckého kraje.¹

Nyní se budeme blíže zabývat sociální politikou ČR, která je určující pro sociální plánování na všech stupních. Udává podobu optimální sítě sociálních služeb na úrovni republiky, krajů a územních celků.

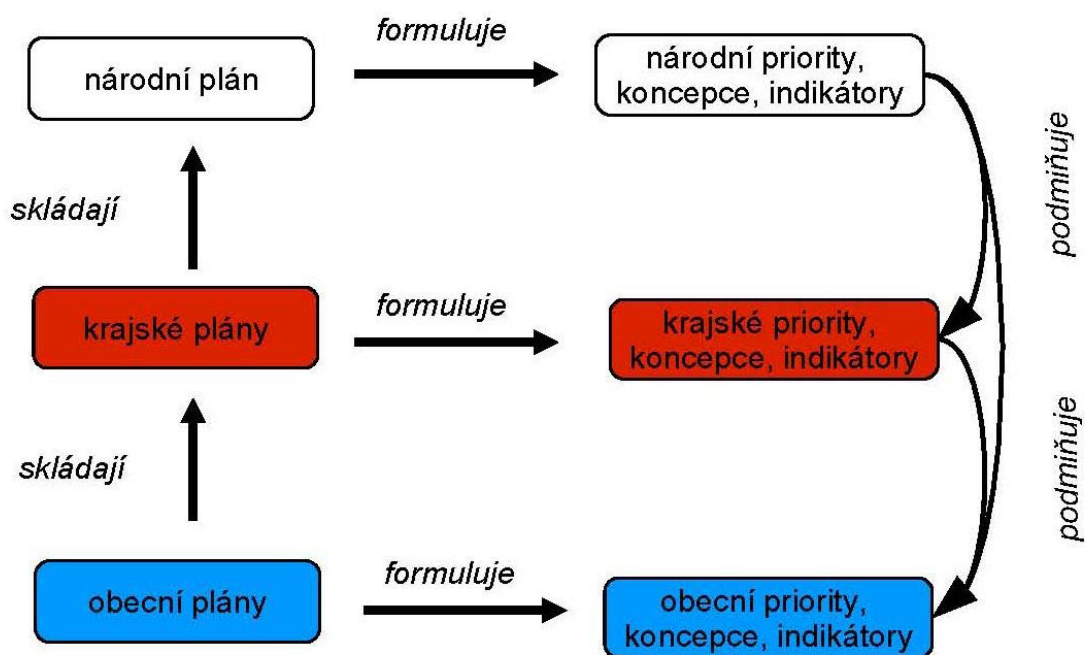
¹ K 30. 3. 2013 ještě nebylo Datové centrum na webových stránkách Libereckého kraje stále funkční, nebyla tedy prozatím naplněna ani klíčová aktivita z programu IP 2

2.3 Sociální politika České republiky

Prioritním cílem sociální politiky ČR je implementace sociální politiky Evropské unie. Ministerstvo práce a sociálních věcí (dále jen MPSV) ve své gesci zpracovává koncepční dokumenty, které určují plánování sociálních služeb. Česká republika se také podílí na mezinárodních úmluvách, které ji zavazují k naplňování cílů sociální politiky Evropské unie. Jedním z implementačních dokumentů, které by měly mít dopad na plánování sociálních služeb je **Deset závazků Regionální implementační strategie pro region EHK k Madridskému akčnímu plánu**. Pro potřeby plánování sociálních služeb jsou klíčové Závazky č. 1 – *Integrovat stárnutí do všech politik a uvést společnost a ekonomiku do souladu s demografickými změnami s cílem dosáhnout společnost pro občany v každém věku*. Tento úkol zavazuje tvůrce KP k důslednému sledování demografického vývoje obyvatel v daném regionu a následné úpravě plánů služeb pro danou cílovou skupinu. Č. 2 – *Zajistit plnou integraci a účast starších lidí ve společnosti*. Tento úkol zavazuje k přístupu starších lidí k možnosti podílet se na fungování společnosti ve které žijí. Tento závazek úspěšně splňuje komunitní plánování v rámci kterého se mohou sami starší občané podílet na plánování služeb, které jim v daném regionu postrádají. Č. 4 – *Přizpůsobit systémy sociální ochrany demografickým změnám a jejich sociálním ekonomickým dopadům*. Tento úkol je především pro politickou reprezentaci, kdy je nutné, aby veřejné rozpočty zahrnovaly dostatečnou rezervu pro naplnění těchto závazků. Č. 7 – *Usilovat o zajištění kvality života v každém věku a o zachování nezávislého života ve zdraví a v pohodě*. Další ze závazků, který splňuje proces komunitního plánování, který se snaží zajistit podporu všech cílových skupin v daném regionu. Závazek č. 9 – *podporovat rodiny poskytující péči starším lidem a prosazovat solidaritu mezi generacemi a uvnitř generací v rodinách*. Je úkol jak pro politickou reprezentaci, která by měla přijmout taková opatření, která by tento závazek podporovala, tak pro poskytovatele sociálních služeb, kteří by měli zajistit takovou formu služeb rodinám pečujícím o své seniory, aby jim byli v péči parterem (MPSV 2012).

Na základě výše uvedených závazků schválila Rada vlády ČR v lednu 2008 **Národní program přípravy na stárnutí na období let 2008 až 2012** (MPSV 2012), který je jedním ze základních strategických dokumentů při plánování sociálních služeb.

Strategickým dokumentem, který na celostátní úrovni určuje hlavní východiska a cíle v oblasti sociálních služeb je **Národní plán rozvoje sociálních služeb pro období 2011-2016** (dále jen Národní plán). Národní plán je sestaven v souladu s § 96 zákona č. 108/2006., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů. Tento paragraf ukládá MPSV zpracovávat střednědobý plán rozvoje sociálních služeb za účasti krajů, zástupců poskytovatelů sociálních služeb a zástupců uživatelů. Sestavování krajských a národních plánů rozvoje sociálních služeb je podmiňující cyklický proces, ve kterém se jednotlivé úrovně navzájem doplňují v průběhu času. **Obrázek č. 1 – Tři úrovně plánování** znázorňuje plánování na obecní, krajské a národní úrovni. Z obecních plánů se skládají krajské a následně národní plány. Na každé úrovni jsou zároveň formulovány priority, které tvoří hierarchii. Obecní plány by měly vedle svých místních specifik zohlednit krajské a národní priority (Úlehla, aj. 2007, s. 6).

Obrázek 1: Tři úrovně plánování (Úlehla, aj. 2007, s. 6)

Z výše uvedeného vyplývá, že komunitní plánování je demokratický způsob optimalizace sociálních služeb, ale i ostatních způsobů plánování.

3 Komunitní plánování jako nástroj optimalizace

Komunitní plánování sociálních služeb bylo poprvé podrobně popsáno v **Bílé knize**, ve které je charakterizováno základní vymezení komunitního plánování sociálních služeb, včetně představení tří základních etap komunitního plánování. První etapou je analýza současného stavu, druhou etapou je stanovení cílů komunitního plánu a závěrečnou třetí etapou je způsob dosažení cílů a stanovení priorit potřeb (Zatloukal 2008, s. 37).

Komunitní plánování sociálních služeb má legislativní oporu v zákonu **č. 108/2006 Sb., o sociálních službách** (Zákon č. 108/2006 Sb., § 95 pís. d). Zákon ukládá krajům a obcím zásadní povinnosti ve vztahu ke komunitnímu plánování. Na základě § 95 pís. d) je povinnost kraje zpracovávat střednědobý plán rozvoje sociálních služeb ve spolupráci s obcemi a poskytovateli na území kraje. Tento střednědobý plán je dále sledován a vyhodnocován.

Obce řeší sociální problematiku v rámci svých rozvojových dokumentů, ve kterých zohledňují demografickou strukturu a sociálně-ekonomickou situaci na svém území. Zákon o sociálních službách ukládá obcím povinnost realizovat určité kroky v procesu plánování rozvoje sociálních služeb. Ukládá obcím spolupracovat s krajem při sestavování střednědobého plánu sociálních služeb. Děje se tak především v tom smyslu, že obce sdělují kraji potřeby v oblasti poskytování sociálních služeb osobám nebo skupinám osob na území obce, dále možnosti uspokojování těchto potřeb prostřednictvím sociálních služeb a o možnosti jejich financování. Kraj má při své povinnosti zapojení obcí do krajského procesu plánování rozvoje sociálních služeb také povinnost přihlížet k informacím, které od obcí získá (Lauerman, aj. 2010, s. 15).

Komunitní plánování je jedna z metod řízení v sociální práci. Komunitní plánování umožňuje zpracovávat rozvojové materiály v oblasti sociálních služeb na úrovni obcí a krajů, tak aby odpovídaly místním potřebám a specifikům jednotlivých cílových skupin. V procesu komunitního plánování dochází k zjišťování potřeb, zdrojů, k hledání nejlepších řešení v oblasti sociálních služeb. Tento proces je otevřený pro všechny účastníky sociálního systému. Do systému je zapojena i veřejnost, čímž se zajišťuje míra zapojení občanů na rozhodovacím procesu. Cílem komunitního plánování je

posílení sociální soudržnosti komunity a podpora začleňování a předcházení sociálnímu vyloučení jednotlivců nebo skupin. **Komunitní plánování zvyšuje dostupnost a kvalitu sociálních služeb.** Rozšiřuje nabídku a zajišťuje, aby sociální služby odpovídaly požadovaným potřebám v dané oblasti. **Tímto procesem se zvyšuje efektivita investovaných finančních prostředků,** neboť jsou v daném území vynakládány pouze na ty druhy sociálních služeb, které jsou potřebné (Vasková 2002, s. 4-5).

S pojmem komunitní plánování se pojí mnoho nových výrazů. Ty nejzákladnější vymezíme a vysvětlíme v následující kapitole, abychom umožnili rozklíčovat celý proces komunitního plánování.

3.1 Terminologie v komunitním plánování

K základním pojmům v komunitním plánování patří výrazy komunita, komunitní práce, komunitní plánování, zpracovatel, uživatel, poskytovatel, triáda.

Základním pojmem v oblasti komunitního plánování sociálních služeb je **komunita**. Komunitou rozumíme *přirozené společenství v určité lokalitě nebo skupinu lidí sdílející společné zájmy* (Hartl, aj. 2010, s. 260). Komunita není pouze základní pojem, ale především základní stavební pilíř celého komunitního plánování. Je však nutné danou komunitu aktivizovat.

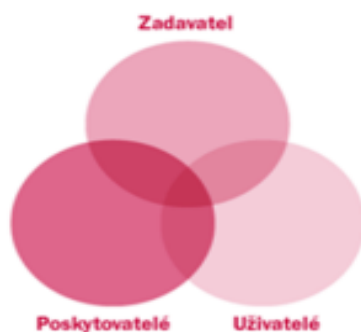
Proces aktivizací lidí v dané komunitě k nalezení způsobu řešení nazýváme komunitní prací. **Komunitní práce** je jednou z metod sociální práce. Tento proces je velmi univerzální a lze jej použít pro řešení problémů v oblasti sociálních služeb, zdravotní péče, etnického napětí i životního prostředí. (Matoušek 2008a, s. 254-255).

Proces komunitní práce můžeme rozdělit do čtyř fází, kterými jsou (Matoušek 2008a, s. 262):

1. zjišťování a analýza potřeb,
2. plánování,
3. realizace,
4. vyhodnocení.

Do procesu komunitního plánování je zapojeno několik aktérů. Pořadí, ve kterém jednotlivé aktéry představujeme, neurčuje jejich důležitost. Prvním aktérem, kterého budeme představovat je zpracovatel. **Zpracovatel komunitního plánu** je obcí nebo krajem pověřený subjekt, odborník na komunitní plánování, který vede proces komunitního plánování, průběžně zpracovává dílčí písemné výstupy a formuluje do podoby konečného komunitního plánu dané lokality (Vasková 2002, s. 8). Druhým aktérem, který je odpovědný za zajištění sociálních služeb potřebných v dané lokalitě (obci, mikroregionu, kraji) je **zadavatel**. **Uživatelé sociálních služeb** jsou klienti, kteří sociální služby užívají. Jsou to právnické nebo fyzické osoby, které mají zvláštní potřeby (Matoušek 2008b, s. 87). **Poskytovatelé sociálních služeb** jsou subjekty, které danou službu nabízí a poskytují bez ohledu na to, zda jde o nestátní neziskové organizace nebo organizace zřízené krajem či obcí. V procesu komunitního plánování mají všichni poskytovatelé rovné postavení (Vasková 2002, s. 10).

V procesu komunitního plánování nazýváme **triádou** skupinu, v níž jsou zastoupeni poskytovatelé, uživatelé a zadavatelé. Princip triády je důležitou podmínkou pro fungování komunitního plánování (Zatloukal 2008, s. 35). Obrázek č. 2 znázorňuje komunitní plánování jako proces probíhající ve třech vzájemně propojených rovinách, ve kterých účastníci komunitního plánování pracují. Jedná se o tři vzájemně propojené kruhy. Politickou rovinu zastupují zadavatelé plánů, odborná rovina je zastoupena poskytovateli sociálních služeb a jinými odborníky. Ve skupině uživatelů pracují uživatelé služeb a veřejnost (Portál MPSV).

Obrázek 2: Triáda

Základní pojmy a aktéry komunitního plánování jsme si tedy představili, v další kapitole se blíže seznámíme se samotnou metodou komunitního plánování.

3.2 Metoda komunitního plánování

V této kapitole si přiblížíme metodu komunitního plánování. Budeme se snažit dokázat, že komunitní plány nevznikají „od stolu“, ale jsou výsledkem dlouhodobého procesu nacházení společného kompromisu všech zúčastněných, tedy **optimálního řešení** jak z pohledu zadavatelů, poskytovatelů, tak především z pohledu uživatelů sociálních služeb.

Organizační struktura komunitního plánování sociálních služeb se skládá z řídicí skupiny (manažerský tým) a s pracovních skupin (koordinační skupiny).

Řídicí skupina je složena z vedoucích pracovních skupin, vedoucích sociálního odboru obce, koordinátora komunitního plánování a dalších osob dle potřeby. Členy řídicí skupiny by měly být osoby, které mají k výkonu této funkce mandát zastupitelstva obce a pracovní skupiny, reprezentují pracovní skupinu navenek a jsou schopni vyjednávat s politickou reprezentací (Zatloukal 2008, s. 79-80).

Pracovní skupina je obecně tým lidí, který je zastoupen všemi účastníky komunitního plánování. Tato pracovní skupina je utvářena podle cílových skupin osob. **Cílová skupina** je skupina osob, která je charakterizována nepříznivou sociální situací, které je určena sociální služba. Nepříznivá situace ve které se jedinec, nebo skupina osob ocitne, může být způsobena nemocí, věkem, zdravotním postižením, životními návyky, nebo ohrožením ze strany jiných osob a jinými příčinami (Matoušek 2008b, s. 35). **Sociální službou** rozumíme veškeré služby, které jsou poskytovány oprávněným uživatelům krátkodobě i dlouhodobě. Cílem sociální služby je dosažení zvýšení kvality života klienta. Sociální služby jsou definovány v zákoně č. 108/2006 sb., o sociálních službách (Matoušek 2008b, s. 203). Počet pracovních skupin je pro každý proces komunitního plánování individuální, neboť pracovní skupiny jsou ustanovovány pro cílové skupiny, které jsou v dané komunitě zastoupeny. Počet pracovních skupin se během procesu zpracování komunitního plánu může měnit s ohledem na řešení problémů, které vzešly z pracovních skupin a jejichž řešení vyžaduje vznik nové

pracovní skupiny. Podstatné je, aby byly pracovní skupiny „silné“ a jejich jednání se účastnili všichni významní poskytovatelé služeb v dané oblasti, dále pak zástupci zadavatele, uživatelé a podle potřeby i zástupci institucí např. Úřadu práce, Policie.

Každá pracovní skupina má „manažera“ (vedoucího), který řídí její jednání, je zodpovědný za výstupy, které předkládá řídicí skupině a odpovídá za dodržení časového plánu aktivit dané skupiny (Zatloukal 2008, s. 78-82).

Komunitní plánování sociálních služeb je proces, který nemá jednotnou podobu. V každé komunitě se praktikuje jinak. Lze však stanovit základní principy a hodnoty, na kterých se týmy, které komunitní plánování sociálních služeb realizují, obecně shodují.

3.3 Principy komunitního plánování

Výsledkem kvalitního procesu komunitního plánování je především fungující optimální síť sociálních služeb na místní úrovni, která odráží zjištěné místní potřeby, reaguje na oblastní odlišnosti a zabezpečuje, že finanční prostředky vynakládané na sociální služby jsou využívány efektivně. Velmi důležité je zapojení všech aktérů (tzv. triáda) – jak bylo uvedeno výše.

Cíle, potřeby všech aktérů procesu komunitního plánování jsou stejně důležité. Jedná se o **důraz na partnerství a spolupráci**. Do procesu komunitního plánování sociálních služeb jsou zapojeni zadavatelé, poskytovatelé, uživatelé i široká veřejnost. V tomto procesu jsou rovnocennými partnery, kteří mají právo diskutovat, předkládat návrhy řešení, vyjednávat a hlasovat. Vybudování spolupráce mezi aktéry komunitního plánování je významným přínosem. Proces sestavování komunitního plánu je tedy stejně důležitý jako obsah komunitního plánu (Lauerman, aj. 2010, s. 20).

Do procesu sestavení komunitního plánu sociálních služeb musí být **zapojena místní komunita**, což znamená zainteresování široké veřejnosti. Stejně tak musí být do celého procesu zapojeni zadavatelé s politickou podporou volených zástupců obce, neboť bez politické podpory nelze realizovat významnější změny v dané komunitě. Pokud by nedošlo k zapojení poskytovatelů, neměl by komunitní plán jistotu uskutečnění dohodnutých cílů. Do komunitního plánování musí být zapojeni rovněž uživatelé, neboť bez jejich účasti by vznikl pouze strategický plán, který by neměl oporu ve skutečných

potřebách v dané lokalitě. Docházelo by k neefektivnímu plánování sociálních služeb, po kterých není v území poptávka a byly by opomenuty služby, které jsou v území žádané (Zatloukal 2008, s. 36).

V procesu komunitního plánování je důležité, aby se služby plánovaly „o nás a s námi“. **Potřeby, priority a směry rozvoje služeb jsou stanoveny lidmi, kteří v obci žijí.** Tímto způsobem plánování je posilován princip demokratické společnosti, kdy se občané zapojují do veřejných věcí a jejich volení zástupci používají jejich podněty pro svá rozhodnutí a konkrétní naplňování plánů, které by mělo vycházet z potřeb občanů v daném území a které by měli volení zástupci přijmout za svá (Lauerman, aj. 2010, s. 21).

Výsledkem komunitního plánování sociálních služeb jsou konkrétní cíle a způsoby dosažení těchto cílů. Komunitní plán obsahuje i časový harmonogram jednotlivých kroků a jejich finanční náklady. Těchto cílů mohlo být dosaženo pouze **uskutečnitelným kompromisem** – tedy vzájemnou dohodou mezi zadavatelem, poskytovateli a uživateli. Jedná se o realizovatelné cíle, neboť jsou podpořeny politickou vůlí, jsou naplánované včetně způsobu financování a při jejich realizaci je možné je kontrolovat (Zatloukal 2008, s. 37).

Komunitní plánování sociálních služeb je v podstatě nikdy nekončící proces (**princip cykličnosti**) o kterém jsme hovořili v části *Sociální politika ČR*. Komunitní plánování tvoří spirálu, v níž se fáze, témata a mnohé problémy cyklicky opakují a je nutné se jimi opětovně zabývat na nové úrovni vývoje (Skřičková 2006, s. 4).

Každý člověk má potřebu hodnotit efektivitu svého konání a jednání a to jak v soukromém, tak především v profesním životě. To platí i pro proces komunitního plánování a jeho výstupy. Je nutné realisticky vyhodnotit, jak úspěšně naplňujeme stanovené cíle a opatření, které vedou k naplňování cílů komunitního plánování.

3.4 Hodnocení kvality plánování sociálních služeb

Jedním z nástrojů podpory plánování sociálních služeb v obcích a krajích je dokument **Kritéria hodnocení kvality plánování sociálních služeb**, které vypracovalo MPSV (MPSV 2012). Je nutné, aby byli aktéři komunitních plánů schopni vyhodnotit

efektivitu komunikace s partnery, jak dokáží zohlednit územní potřeby a potřeby jednotlivých cílových skupin. Dále je nutné umět vyhodnotit, jak úspěšně jsou naplňovány stanovené cíle a aktivity. K hodnocení kvality plánování sociálních služeb patří tyto klíčové oblasti (MPSV 2012):

1. Legitimita.
2. Popis aktuální situace.
3. Kvalifikace a kompetentnost.
4. Řízení procesu.
5. Zapojování.
6. Plánování rozvoje sociálních služeb.
7. Informovanost.
8. Zvyšování kvality procesu.

Z výčtu klíčových oblastí vyplývá, že KP jednotlivých regionů by měly splňovat nastavený standard, který garantuje implementaci do střednědobých plánů na vyšším stupni plánování.

Aby mohl být celý proces komunitního plánování sociálních služeb **legitimní**, měl by být schválen samosprávou – zastupitelstvem obce. Nemělo by se však jednat pouze o schválení konečného dokumentu, ale o legitimitu celého procesu. Tento proces by měl být „nastartován“ schválením usnesení o záměru vytvořit komunitní plán sociálních služeb. Mělo by následovat postupné vyjadřování se zastupitelstva obce k naplňování cílů komunitního plánu, územnímu vymezení, časovému a finančnímu plánu a v neposlední řadě k personální a organizačnímu zajištění procesu komunitního plánování (DC VISION 2007, s. 6).

V **popisu aktuální situace** jsou shrnuta data a informace o současném stavu sociálních služeb v daném území včetně zjištění potřeb a zdrojů pro jejich uspokojení. Jedná se především o (Lauerman, aj. 2010, s. 22):

- data o území (existence služeb, finanční náročnost, vazba na další strategické dokumenty v území pro oblasti školství, zdravotnictví...);
- znalost a umění prokázat validitu analýzy zdrojů oproti zjištěným potřebám a specifikům prostředí.

K naplnění kritéria **kvalifikace a kompetentnosti** dochází tím, že všichni členové organizační struktury mají k výkonu své práce odpovídající kvalifikaci, znalosti a dovednosti. V rámci procesu komunitního plánování je možnost dalšího vzdělávání jednotlivých účastníků (DC VISION 2007, s. 8).

Proces komunitního plánování by měl být co nejefektivnější a dostatečně transparentní. Během celého procesu musí probíhat kvalitní komunikace mezi všemi zúčastněnými. Na počátku celého plánování je sestavena organizační struktura, která obsahuje i popis jednotlivých činností daných pozic. Každý člen organizační struktury je seznámen se svými kompetencemi a svou zodpovědností. Pro hladký průběh plánování jsou dohodnutá pravidla pro fungování organizační struktury. Jedná se především o informační tok mezi pracovní a řídicí skupinou, kdy musí být uplatňován princip kompromisu přání a možností. Takto kvalitním procesem je naplněno kritérium **řízení procesu** (Lauerman, aj. 2010, s. 23).

Kritérium „**zapojování**“ je naplněno při zapojení místního společenství do procesu komunitního plánování. Zúčastnění jsou zapojeni v organizační struktuře a tím se podílejí na přípravě, zpracování a projednávání KP. Je nutné vědět, kdy a koho do procesu zapojit. S širokou veřejností mají být projednávány průběžné, ucelené výstupy procesu, ke kterým se může vyjadřovat. (Lauerman, aj. 2010, 23).

Komunitní plán je výstup – výsledek procesu, který se uskutečňoval podle určitých principů. Komunitní plán je kvalitní, pokud splňuje tyto podmínky (DC VISION, 2007, s. 12-13):

- Je logicky členěn.
- Obsahuje všechny náležitosti.
- Je legitimní.

- Je v souladu s plánovací dokumentací kraje i poskytovatelů.
- Sociální služby jsou v komunitním plánu členěny dle zákona o sociálních službách.
- Je evidentní provázanost mezi vizemi, cíli, aktivitami a opatřeními.

Podle většiny autorů je jediným výstupem komunitního plánování dokument, který popisuje podle daných pravidel, co, kdy, kdo, pro koho a za kolik. My se však s tímto názorem neztotožňujeme a za stejně důležitý produkt komunitního plánování považujeme fungující proces, kterým je komunitní plánování prováděno.

Úlehla v rozhovoru pro časopis *Sociální práce* uvádí rozporuplnost v komunitním plánování také v tom, že samosprávy plánují na sociálních odborech, ačkoli všechno plánování se děje jinde. Podle zjištěných potřeb by měly sociální odbory naplánovat rozdělení financí pro služby, ale toto rozdělování se opět děje jinde a jinak. Výstupy z komunitních plánů mají sloužit jako podklady k žádosti o dotace, ale i o dotacích se rozhoduje bez ohledu na uvedené plány a podklady jinak. Úlehla označuje komunitní plány za *apendix* k žádosti o dotaci ze státního rozpočtu (Bajer, 2009, s. 14 – 16). V praktické části bakalářské práce budeme předkládat skutečnosti, které by měli tento výrok vyvrátit.

V komunitním plánování je jedním z důležitých předpokladů úspěšnosti celého procesu **informovanost**. Neméně důležitá je srozumitelnost výstupů, které jsou předkládány k projednávání. Dokumenty musí být modifikovány pro jednotlivé aktéry různě, tak aby se předcházelo komplikacím při projednávání z nepochopení uvedených pojmů. Před zahájením procesu KP je nutné stanovit způsob, jakým budou jednotlivým aktérům předávány informace, odpovědnost konkrétních osob za umístění písemných výstupů na webové stránky apod. (Lauerman, aj. 2010, s. 24).

V průběhu zpracování komunitního plánu sociálních služeb pro dané území jsme se často setkávali s velmi erudovanými výstupy, které byly předkládány k projednávání laické veřejnosti, pro kterou byly mnohdy nesrozumitelné a tím docházelo ke zbytečným průtahům při schvalování. Je tedy velmi nutné dbát na to, aby předkládané materiály byly vždy psány jazykem srozumitelným pro danou skupinu.

Kritéria **zvyšování kvality procesu komunitního plánování** dosahujeme průběžným monitorováním a vyhodnocováním. Závěry ze sledování jsou pak využívány při aktualizaci dokumentu. Pro průkaznější zpětnou vazbu je, podle zkušeností zhotovitelů komunitních plánů, vhodné zajistit pro fázi monitoringu externí podporu (Lauerman, aj. 2010, s. 24).

Jak jsme již uvedli v kapitole 1 *Historické aspekty optimalizace sociálních služeb*, zpracování plánu rozvoje sociálních služeb ukládá krajům zákon č. **108/2006 Sb., o sociálních službách** (Zákon č. 108/2006 Sb., § 95 pís. d). Liberecký kraj začal povinnost vyplývající ze zákona naplňovat v roce 2003 zahájením procesu zpracování Střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb.

4 Plánování sociálních služeb v Libereckém kraji

Liberecký kraj v souvislosti s reformou veřejné správy zahájil v roce 2003 aktivity směřující k vytvoření jasného a transparentního systému zajištění sociálních služeb na krajské úrovni. V souvislosti s tímto záměrem připravil pilotní projekt „Komunitní plánování sociálních služeb“ ve vybraných lokalitách Libereckého kraje (Sýkorová, aj. 2011, s. 4). V návaznosti na projekt plánování sociálních služeb realizoval aktivity směřující k standardizaci a hodnocení kvality poskytování sociálních služeb. Komunitní plánování sociálních služeb, hodnocení kvality sociálních služeb a standardizace sociálních služeb umožnilo efektivněji rozhodovat o rozvoji jednotlivých typů služeb a struktuře sociální sítě služeb v kraji jako celku, což zároveň umožnilo efektivnější vynakládání finančních prostředků v této oblasti.

Strategickým cílem rozvoje sociálních služeb v Libereckém kraji v souladu s politikou sociálního začleňování EU a zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, je vytvoření takových podmínek, aby mohli občané využívat služby ve svém domácím prostředí a zůstaly zachovány přirozené sociální vazby. Dále pak zajištění optimální sítě sociálních služeb s důrazem na zajištění odpovídající kvality.

Tvorba rozvojových plánů je důležitým krokem k tomu, aby poskytování sociálních služeb v Libereckém kraji odpovídalo standardům kvality a především umožnilo

Libereckému kraji nastavovat, řídit a koordinovat optimální síť služeb, která by byla dostupná a efektivní.

Dokument, kterým se budeme v následující kapitole zabývat, vznikl na základě povinnosti ze zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, kdy je krajům uložena povinnost zpracovávat střednědobý plán rozvoje sociálních služeb ve spolupráci s obcemi na území kraje, se zástupci poskytovatelů, uživatelů sociálních služeb. Kraj je povinen informovat obce o zjištěných výsledcích, které z procesu plánování vzejdou (Zákon č. 108/2006 Sb., § 95 pís. d).

4.1 Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb v Libereckém kraji

Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb Libereckého kraje (dále jen SPRSS LK) je jedním ze základních a výchozích dokumentů pro nastavení optimální sítě sociálních služeb na svém území. Při aktualizaci pak zpětně odráží výsledky komunitního plánování v jednotlivých regionech. Měl by být základním dokumentem, podle kterého bude určována dotační politika kraje v oblasti sociálních služeb.

Vazba mezi komunitním a střednědobým plánováním byla z počátku ovlivněna tím, že nebyla stanovena konkrétní pravidla pro zapojení všech účastníků do procesu střednědobého plánování, neboť plánování rozvoje sociálních služeb je pro obce dobrovolné. K zapojení obcí do plánování rozvoje sociálních služeb došlo až za podpory Libereckého kraje z programu IP 2 (viz kapitola 2.1.1 ESF - financování IP v Libereckém kraji).

V následujících kapitolách představíme jednotlivé části SPRSS LK, které budeme aplikovat na praktické využití tohoto materiálu pro účastníky komunitního plánování v daných regionech Libereckého kraje.

SPRSS LK vzniká podle stanovených pravidel, zásad a za aktivní účasti Krajské koordinační struktury (dále jen KKS) pro plánování sociálních služeb, která se skládá z **Krajské poradní skupiny** (dále jen KPS), která má celokrajskou působnost. Krajská poradní skupina je nejvyšší složkou KKS a je zároveň i poradním orgánem radního pro sociální věci. Tato poradní skupina se svolává k projednání zásadních dokumentů, které jsou následně předkládány orgánům Libereckého kraje. **Územně řídicí skupina** má

působnost ve spádovém území obce s rozšířenou působností (dále jen ORP). Hlavní náplní činnosti této skupiny je vzájemná diskuze nad problémy mezi všemi účastníky KP v daném území. Tato skupina se svolává vždy před projednáním zásadních krajských dokumentů v KPS a následně v orgánech Libereckého kraje. Územně řídicí skupina projednává výstupy a požadavky komunitních plánů jednotlivých měst a obcí, pracovních skupin, které na daném území působí a přijímá k nim daná stanoviska. Tato stanoviska jsou pak zvoleným členem přednesena na jednání KPS. **Odborné pracovní skupiny** mají také působnost ve spádovém území ORP. Počet pracovních skupin v území je různý, je závislý na potřebách daného území. Složení pracovní skupiny zahrnuje zástupce všech tří částí triády. Na úrovni odborných pracovních skupin se řeší problematika jednotlivých cílových skupin (Lauerman, aj. 2010, s. 26). Schéma KKS Libereckého kraje uvádíme jako přílohu č. 1 této bakalářské práce. Tato organizační struktura naplňuje principy komunitního plánování (viz kapitola 3.3 Principy komunitního plánování).

Základním stavebním kamenem plánování sociálních služeb v Libereckém kraji je SPRSS. Vzhledem k tomu, že praktická část této bakalářské práce se mimo jiné zabývá i souladem jednotlivých KP s tímto strategickým dokumentem Libereckého kraje, uvádíme v následující kapitole jeho obsah s charakteristikou jednotlivých částí.

4.1.1 Obsah dokumentu

Vzhledem k tomu, že práce na SPRSS LK byla dlouhodobá a systematická a byl projednáván s mnoha skupinami a zástupci samospráv obcí LK a také díky zpětné vazbě z tohoto projednávání, vznikl takový obsah, který respektuje a naplňuje principy zpracování metodou komunitního plánování (Lauerman, aj. 2010, s. 28).

Vedení Libereckého kraje má zájem dosáhnout maximálního sjednocení obsahu SRPSS LK s komunitními plány obcí, proto byla v rámci projektu IP 2 (viz kapitola 2.1.1 ESF -financování IP v Libereckém kraji), zpracována Krajská metodická příručka plánování sociálních služeb v Libereckém kraji, která má být vodítkem pro práci na komunitních plánech jednotlivých obcí.

SPRSS LK obsahuje analytickou a návrhovou část. **Analytická část** SPRSS LK je první část dokumentu, skládá se z několika samostatných kapitol, které popisují stav sociálních služeb v území, zjišťují potřebnost. Dále obsahuje **SWOT analýzu**, což je doporučená metoda, která pomáhá převést čísla a další zjištěné informace do podoby textových výstupů, které jsou po projednání využity jako základ pro analytické závěry (Lauerman, aj. 2010, s. 37). Závěrečnou kapitolou analytické části SPRSS LK jsou **analytické závěry**. V této kapitole dochází ke shrnutí zásadních výstupů, jejichž hlavním posláním je argumentační podpora pro návrhovou část plánu.

Návrhová část SPRSS LK vychází z principů národní politiky v oblasti sociálních služeb, ze závěrů analytické části SPRSS LK a ze schválených komunitních plánů měst a obcí v Libereckém kraji.

Návrhová část vychází metodicky z principů komunitního plánování a z požadavků vzájemné slučitelnosti s ostatními strategickými dokumenty LK, především s Programem rozvoje Libereckého kraje 2007 -2013. Obsahuje kapitoly Vize 2020, Strategické cíle pro období 2009-2013, Rozvojové aktivity pro období 2009-2013 a Karty rozvojových aktivit (SPRSS LK 2009).

Kapitola **Vize 2020** je představa o budoucím stavu sociálních služeb v LK v roce 2020. Tým odborníků tutu vizi formuloval na základě analytické části SPRSS LK, zpracovaných komunitních plánů měst a obcí a dalších rozvojových dokumentů LK. Vize 2020 obsahuje návrh zásadních rozvojových myšlenek (SPRSS LK 2009).

Kapitola **Strategické cíle pro období 2009-2013** definuje strategické cíle v rozvoji sociálních služeb v LK pro dané období sestavené jako základní rozvojová „hesla“. Hlavní strategické cíle jsou dále rozpracovány do formy **Dílčích cílů**, tedy do podoby konkrétní a měřitelné podoby (SPRSS LK 2009).

Obsahem kapitoly **Rozvojové aktivity pro období 2009-2013** je souhrn konkrétních kroků vedoucích k realizaci cílů a zároveň návrh opatření vedoucích k naplnění dílčích cílů. Rozvojové aktivity jsou rozpracovány do podoby „Karet aktivit“.

S ohledem na cíl bakalářské práce musíme konstatovat, že velkým problémem komunitního plánování v Libereckém kraji je **nejednotná datová struktura**. Zejména v analytické části jsou data na krajské úrovni neslučitelná s daty na místní úrovni (mají jinou strukturu). Liberecký kraj sice začal v roce 2008 vytvářet základ pro „jednotnou datovou strukturu“, která by měla zajistit potřebnou srovnatelnost údajů o službách i jejich potřebnosti, bohužel k datu zpracování bakalářské práce nebylo funkční (viz kapitola 2.2.1. ESF – financování IP v Libereckém kraji). Výstupy Datového centra by měly sloužit pro monitorování a vyhodnocování uplynulých období, ale zároveň jako podklady pro plánování sociálních služeb na všech úrovních. Tím, že bude Datové centrum přístupné pro všechny aktéry plánování, stane se důležitým pomocníkem pro sestavování analytické části plánu, v případě Libereckého kraje alespoň pro potřeby aktualizací komunitních plánů.

5 Podpora komunitního plánování v Libereckém kraji

Liberecký kraj podporuje střednědobé plánování a rozvoj kvality sítě sociálních služeb pomocí Individuálních programů financovaných ESF ČR. Jedná se o programy IP 2 a IP 3. O výši finanční podpory a klíčových aktivitách těchto individuálních programů jsme se podrobně zabývali v kapitole 2.2.1 ESF – financování IP v LK, proto se v této kapitole budeme podrobně zabývat klíčovou aktivitou, kterou jsme v uvedené kapitole zmínili pouze okrajově.

V rámci jedné z aktivit je finančně podporována metodická pomoc tvorby plánů rozvoje sociálních služeb měst a obcí a to prostřednictvím **Krajské metodické příručky a činnosti odborných koordinátorů**.

Krajskou metodickou příručku jsme v bakalářské práci několikrát citovali, jejím cílem má být provázení zpracovatele plánu rozvoje sociálních služeb procesem komunitního plánování. Příručka není závazným manuálem pro sestavování rozvojových plánů, nabízí pouze možná řešení, ke kterým autoři dospěli v průběhu vlastní praxe sestavování SPRSS LK a některých komunitních plánů obcí.

V rámci této kapitoly bychom se rádi věnovali především práci **územních koordinátorů**. Jejich činnost je finančně podporována z projektů IP 2 i IP 3. Územní

koordinátor je osoba, která působí přímo na ORP, na území Libereckého kraje působí v současné době sedm odborných koordinátorů, kteří mají rozděleno území Libereckého kraje na oblasti Jablonecko a Tanvaldsko, Turnovsko a Železnobrodsko, Semilsko a Jilemnicko, Českolipsko, Novoborsko, Liberecko, Frýdlantsko a Hrádecko-Chrastavsko. Hlavním úkolem koordinátora je zajišťovat odborný a metodický servis, základní organizační pomoc samosprávám při tvorbě plánů. Dále se podílejí na prohloubení a upevnění procesu komunitního plánování v území. V neposlední řadě pořádají a účastní se pravidelných porad v rámci KKS. Územní koordinátoři jsou velkým hybníkem komunitního plánování v území. Jako velké riziko považujeme, že po ukončení IP 3 (30. září 2013) bude ukončeno i financování územních koordinátorů, což ohrozí komunitní plánování především na malých obcích, které nemají finanční prostředky na financování vlastního koordinátora, ale ve většině případů ani vlastní kapacity pro tuto agendu. Neboť na malých obcích je ve většině případů pouze starosta a referent úřadu, jejichž časové vytížení, ale ani kvalifikační předpoklady tuto činnost neumožňují.

V návaznosti na cíl bakalářské práce považujeme za důležité představit grantovou politiku Libereckého kraje v oblasti sociálních služeb. Na základě dosud formulovaných východisek procesu optimalizace sociálních služeb lze konstatovat požadavek, aby Liberecký kraj finančně podporoval formou grantové politiky pouze ty služby, které jsou v území potřebné a tím podpořil optimální síť sociální služeb na svém území.

6 Grantový fond Libereckého kraje

Grantový fond (dále jen GF) Libereckého kraje byl zřízen usnesením zastupitelstva Libereckého kraje jako účelový fond, v souladu s ustanovením § 14 zákona č. 129/2000 Sb., o krajích a § 5 zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, v platném znění.

Odbor sociálních věcí LK vyhlašuje pravidelně na začátku každého roku Programy na podporu projektů a činností směřujících k rozvoji území Libereckého kraje a ke zkvalitnění života občanů na jeho území, a to v oblasti:

- poskytování sociálních služeb – **G 9 Program podpory poskytování sociálních služeb,**
- prevence kriminality – **G 24 Program prevence kriminality,**
- program paliativní a hospicové péče – **G 27 Program podpory paliativní a hospicové péče .**

Pro potřeby BP se budeme zabývat blíže Programem G 9 a G 27, abychom mohli zkoumat návaznost potřebnosti podpory sociálních služeb vyplývajících z jednotlivých komunitních plánů sociálních služeb, s finanční podporou LK, tak jak je to stanoveno v rozvojových dokumentech LK.

Program podpory poskytování sociálních služeb – G 9

Dotace z GF G 9 je poskytována k financování běžných výdajů, které souvisí s poskytováním sociálních služeb v souladu se SPRSS LK a s komunitními plány obcí. Je určena k financování poskytování základních druhů sociálních služeb v rozsahu, který je stanoven v části III, hlavě I, dílu 2 až 4 zákona 108/2006 Sb., zákon o sociálních službách, v platném znění. Žadatelem o dotaci mohou být poskytovatelé sociálních služeb, kteří jsou zaregistrováni v souladu se zákonem č. 108/2006 Sb., a kteří mají sídlo na území ČR a poskytují služby na území LK nebo ve prospěch občanů Libereckého kraje. Příspěvkové organizace Libereckého kraje nejsou oprávněnými žadateli Výzvu k předkládání žádosti o dotaci z Grantového fondu LK pro rok 2012 uvádíme jako přílohu č. 2.

Program podpory paliativní a hospicové péče – G 27

Dotace z GF G 27 se poskytuje k financování běžných výdajů souvisejících s poskytováním paliativní a hospicové péče na území Libereckého kraje nebo ve prospěch jeho občanů. Tento program byl zřízen především proto, že v Libereckém kraji není „kamenný“ hospic. Jsou zřízeny pouze Rodinné pokoje v nemocnicích v Liberci, Jablonci nad Nisou, Semilech a České Lípě. Tímto programem se Liberecký kraj snaží podpořit terénní paliativní péči. Žadatelem o dotaci z tohoto programu mohou být poskytovatelé sociálních služeb, kteří jsou zaregistrováni v souladu se zákonem

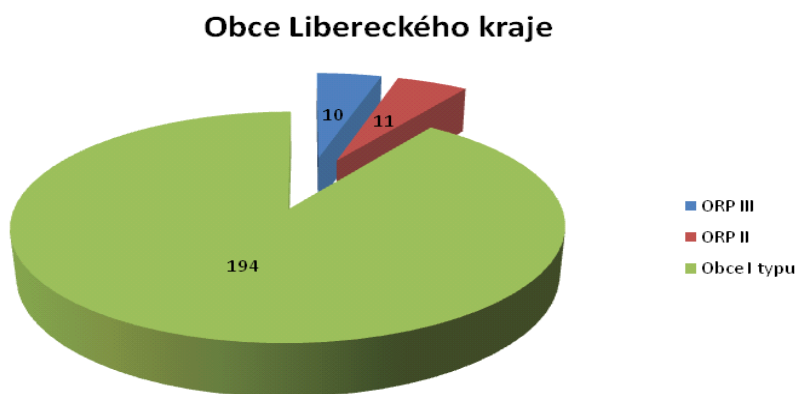
č. 108/2006 Sb., kteří mají sídlo na území ČR a poskytují uvedenou službu na území LK nebo ve prospěch občanů LK. Dále mohou být žadateli nestátní zdravotnická zařízení, registrovaná podle zákona č. 160/1992 Sb., se sídlem v LK nebo poskytující službu ve prospěch občanů LK (viz Příloha č. 3 – Výzva k předkládání žádosti o dotaci z Grantového fondu LK pro rok 2012).

Při našem průzkumu budeme sledovat, zda Liberecký kraj přiděluje dotace z GF podle „Zásad pro předělení dotací z Grantového fondu Libereckého kraje“ (viz příloha č. 4), které schválila svým usnesením č. RK č. 111/12/RK a především, zda je dodrženo kritérium zaměřené na nastavení optimální sítě sociálních služeb v Libereckém kraji.

Praktická část

Na úvod praktické části budem prezentovat několik statistických dat, abychom představili charakteristiku Libereckého kraje. Z těchto statistických dat vychází další výzkum.

Liberecký kraj se nachází na severu ČR při hranicích s Německem a Polskem. Na západě sousedí s Ústeckým krajem, na jihu se Středočeským krajem a na východě s Královéhradeckým krajem. Svojí rozlohou 3 163 km² (4 % z rozlohy ČR) je Liberecký kraj (s výjimkou Prahy) nejmenším v České republice. Liberecký kraj se skládá z 10 správních obvodů s rozšířenou působností (ORP III), kterými jsou města Česká Lípa, Frýdlant v Čechách, Jablonec nad Nisou, Jilemnice, Liberec, Nový Bor, Semily, Tanvald, Turnov a Železný Brod. Dále jsou pověřené obecní úřady (ORP II), což jsou orgány, které vykonávají přenesenou působnost pro více obcí ve správních obvodech a v rozsahu stanoveném zvláštními zákony. Těchto obcí je 11. Jdná se o Český Dub, Cvikov, Doksy, Hodkovice nad Mohelkou, Hrádek nad Nisou, Chrastavu, Jablonné v Podještědí, Lomnici nad Popelkou, Mimoň, Nové Město pod Smrkem a Rokytnici nad Jizerou. Celkem leží na území Libereckého kraje 215 obcí, zbývající část tvoří obce I. typu (SPRSS LK 2011, s. 12 – 13). Poměr rozložení obcí v Libereckém kraji znázorňuje graf č. 1.

Graf 1: Poměr obcí v Libereckém kraji podle působnosti

Cílem průzkumu v praktické části bakalářské práce je zjištění stavu komunitního plánování sociálních služeb na území Libereckého kraje na všech stupních samosprávy. Dále je zkoumáno, zda Liberecký kraj přiděluje dotace z GF podle „Zásad pro předělení dotací z Grantového fondu Libereckého kraje“ a tím dodržuje kritérium nastavení optimální sítě sociálních služeb v Libereckém kraji. Při rozboření výsledků dotačního řízení v letech 2010 – 2012 budeme dále zkoumat, zda Liberecký kraj podporuje především nestátní neziskové organizace.

7 Metodika průzkumu

Průzkumnou metodou byla zvolena analýza dokumentů. Základním zdrojovým dokumentem byl SPRSS LK na období 2009 – 2013 a komunitní plány jednotlivých měst a obcí. Průzkum jednotlivých KP byl stížen skutečností, že pro potřeby sestavení KP daných regionů se spojila určitá území, která nekorespondovala ani s územní působností ORP ani s územím stanovených Mikroregionů. V první řadě bylo nezbytné zjistit, která území komunitně plánují společně, abychom mohli pokračovat v dalším průzkumu.

Při průzkumu přidělování finanční podpory z GF byly analyzovány žádosti jednotlivých poskytovatelů sociálních služeb, které byly porovnávány s výstupy komunitních plánů. Z této analýzy byl zjišťován soulad, případně nesoulad s potřebnostmi dané služby v daném území. Tato analýza byla porovnána s výsledky dotačního řízení.

8 Stanovení předpokladů

V bakalářské práci jsou stanovny tři předpoklady. Všechny předpoklady byly zvoleny s ohledem na cíl bakalářské práce, na optimalizaci sociálních služeb s využitím metody komunitního plánování.

8.1 Předpoklad č. 1

Všechny obce s rozšířenou působností III mají k 31. 12. 2012 zpracovány a schváleny komunitní plány sociálních služeb. Pouze polovina obcí s rozšířenou

působností II (ORP II) mají zpracován komunitní plán sociálních služeb. Pouze 50 obcí prvního typu ze 194 mají zpracovaný komunitní plán sociálních služeb.

8.2 Předpoklad č. 2

Liberecký kraj podporuje grantovou politikou kraje v oblasti sociálních služeb pouze sociální služby, které jsou na základě zpracovaných komunitních plánů vyhodnoceny jako služby potřebné v daném území.

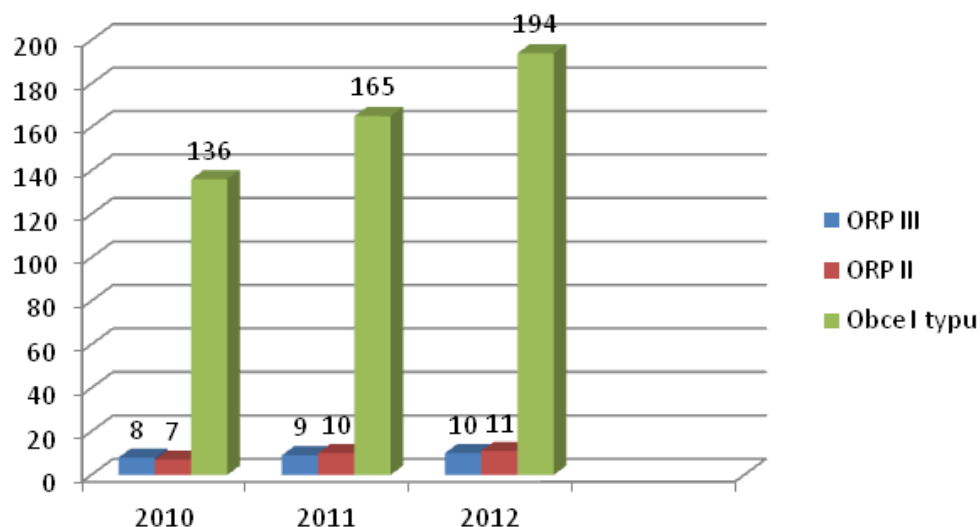
8.3 Předpoklad č. 3

Liberecký kraj podporuje grantovou politikou kraje v oblasti sociálních služeb především nestátní neziskové organizace tak, jak je uvedeno v Zásadách přidělování prostředků z GF. Tedy dvě třetiny z celkového počtu žadatelů.

9 Presentace a interpretace dat

V průběhu analýzy komunitních plánů jednotlivých obcí bylo zjištěno, že jednotlivé komunitní plány se v daný čas nacházejí v různém stupni schvalovacích procesů. Dále bylo zjištěno, že některé obce – především obce I. typu se spojily a v rámci procesu komunitního plánování vytvořily společný komunitní plán s obcemi ORP II a ORP III. Je to celkem logický krok, neboť většina poskytovatelů je soustředěna v obcích ORP II a ORP III.

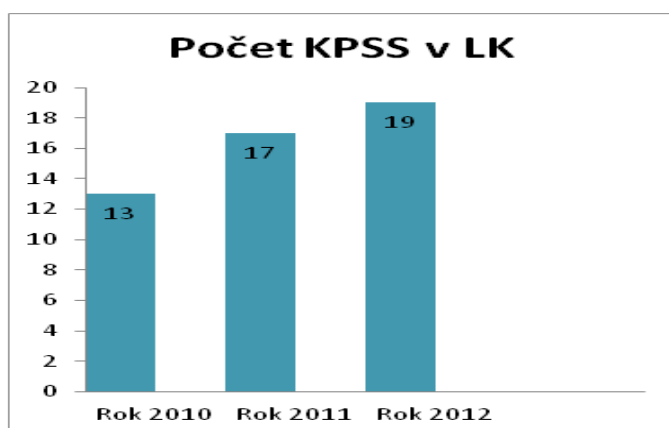
Pro názornost uvádíme některé příklady společných komunitních plánů. Město **Liberec** přizvalo ke komunitnímu plánování obce Dlouhý Most, Jeřmanice, Šimonovice, Stráž nad Nisou. Město **Český Dub** pak Městys Osečnou, obce Bílou, Cetenov, Hlavice, Janův Důl, Křižany, Proseč pod Ještědem, Světlou pod Ještědem, Všelibice a Zdislavu atd. Graf č. 2 znázorňuje zapojení jednotlivých obcí do procesu komunitního plánování v období let 2010 – 2012.

Graf 2: Počet obcí Libereckého kraje zapojených do komunitního plánování (podle působnosti)

Pro přesný a úplný přehled stavu komunitního plánování uvádíme jako přílohy této bakalářské práce mapy, které znázorňují územní pokrytí komunitními plány s legendou, která popisuje, v jaké fázi zpracování se jednotlivé plány nacházejí. Příloha č. 5: Komunitní plánování v obcích Libereckého kraje (stav k 31. 12. 2010), dále pak přílohu č. 6: Komunitní plánování v obcích Libereckého kraje – návrhový stav po roce 2011 a konečně přílohu č. 7: Mapa územního pokrytí Libereckého kraje komunitními plány obcí (stav k 30. 6. 2012).

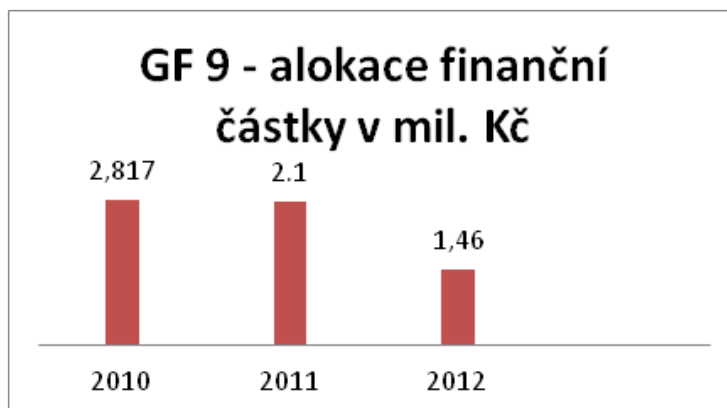
Nárůst počtu obcí v jednotlivých letech je výsledkem podpory z ESF ČR a to z programů IP 2 a IP 3. Liberecký kraj v oblasti podpory procesu komunitního plánování sociálních služeb vynaložil prostředky, které se zúročily v podobě komunitních plánů. V roce 2012 už tedy na území Libereckého kraje nebyla obec, která by nebyla zapojena do komunitního plánování sociálních služeb. Pro úplnost ještě uvádíme počty zpracovaných a schválených komunitních plánů v jednotlivých letech 2010 – 2012. Tuto skutečnost znázorňuje graf č. 3.

Graf 3: Počty KPSS v Libereckém kraji

Předpoklad č. 1 není platný, neboť se podrobnou analýzou dokumentů dokázalo, že ke dni 31. 12. 2012 mělo komunitní plán sociálních služeb zpracováno 10 obcí ORP III, což jsou všechny obce tohoto typu na území Libereckého kraje, dále pak mělo k tomuto datu zpracováno komunitní plán 11 obcí ORP II to jsou opět všechny obce tohoto typu na území Libereckého kraje. Zároveň se nepotvrdila hypotéza, že pouze 50 obcí prvního typu bude mít zpracováno komunitní plán sociálních služeb. K výše uvedenému datu komunitně plánovaly i všechny tyto obce.

Pro ověření a konstatování platnosti předpokladu č. 2 jsme podrobili zkoumání grantové řízení určené pro podporu sociálních služeb a paliativní péče v kraji. Toto řízení se týká grantových fondů G 9 a G 27. Grantová řízení pro Program podpory poskytování sociálních služeb G 9 jsme zkoumali v období let 2010, 2011 a 2012. Pro Program podpory paliativní a hospicové péče G 27 se nám podařilo zjistit data pouze pro roky 2010 a 2011. Finanční prostředky, které byly určeny pro rozdělení z fondu G 9 znázorňuje graf č. 4.

Graf 4: GF 9 - alokace finanční částky v mil. Kč

V roce **2010** byly vyhlášeny dvě výzvy na čerpání dotací z Programu na podporu poskytování sociálních služeb.

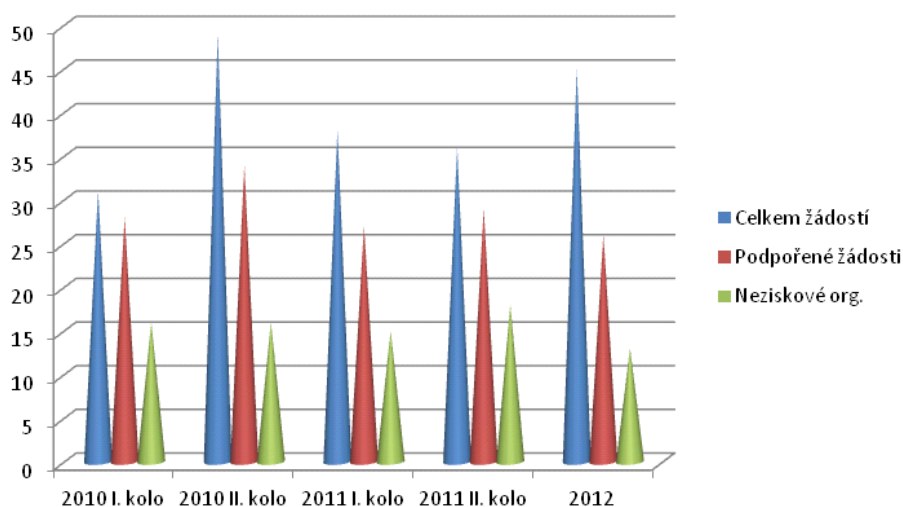
Do první výzvy bylo podáno **31 žádostí**, z nichž pouze **28 žádostí** bylo podpořeno celkovou částkou **1.400.000,- Kč**. Z celkového počtu podpořených žádostí bylo pouze **16 žádostí** poskytovatelů, kteří byli z **neziskového sektoru**.

Do druhé výzvy bylo podáno celkem **49 žádostí**, z nichž bylo **34 žádostí** podpořeno celkovou částkou **1. 397.720,- Kč**. V druhé výzvě bylo podpořeno opět **16 žádostí**, z celkového počtu podpořených žádostí, z neziskového sektoru.

V roce **2011** byly vyhlášeny opět dvě výzvy s celkovou alokací **2,8 mil. Kč**. V prvním kole bylo podáno **38 žádostí**, z nichž bylo podpořeno **27 žádostí**. Z tohoto počtu podpořených žádostí bylo podpořeno **15 žádostí** z neziskového sektoru. V druhém kole výzvy G 9 bylo podáno **36 žádostí**, z nichž bylo **29 žádostí podpořeno**. Z podpořených žádostí bylo **18 žádostí** z neziskového sektoru.

V roce **2012** bylo vyhlášeno pouze jedno kolo výzvy pro čerpání dotací a to z ohledem na nízký objem prostředků (**1.460.000,- Kč**) určených pro podporu z G 9. Bylo podáno celkem **45 žádostí**, ze kterých bylo **26 podpořeno**. Z těchto podpořených žádostí bylo podpořeno **13 žadatelů** z neziskového sektoru.

Všechna získaná data jsme pro přehlednost sestavili do grafu č. 5.

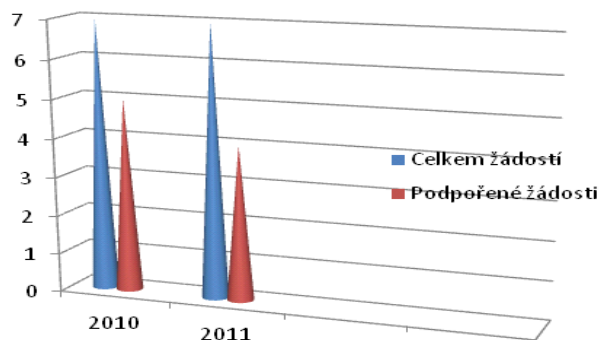
Graf 5: Struktura podpory z GF G9

Ze získaných dat budeme postupně formulovat závěry. V každém sledovaném období byla z G 9 podpořena více než polovina žádostí. Každá jednotlivá žádost je v rámci schvalovacího procesu podrobena přísné analýze. Jedním z hlavních kritérií je návaznost na komunitní plán. Komise zkoumá, zda je služba, která je navržena k podpoře, v daném území potřebná. Toto se ve všech případech přidělených žádostí potvrdilo. Dalším kritériem je to, zda je sociální služba v daném území zavedená. V dotačním řízení dostávají tedy přednost služby, které mají v území minulost. Znevýhodňuje to tak poskytovatele, kteří se pro danou službu v území nově registrovali. Důvod můžeme hledat především v nízkých finančních částkách, které jsou pro grantovou politiku v sociální oblasti určeny.

Druhým programem, který jsme podrobili analýze, byl Program podpory paliativní a hospicové péče – G 27. Získaná data jsou za období 2010 a 2011.

V roce 2010 bylo určeno pro rozdělení z G 27 celkem **1.500.000,- Kč**. Do výzvy bylo předloženo celkem **7 žádostí**, při kontrole formálních náležitostí byla jedna ze žádostí vyřazena. Celkem **5 žádostí** bylo podpořeno a jedna ze žádostí byla přesměrována do jiného GF Libereckého kraje, neboť se jednalo o žádost financování kurzu přeškolení pečovatelů vhodný pro pečovatele v domácí hospicové péči. Takový projekt je možné financovat z jiných zdrojů. G 27 je určen především pro financování přímé péče.

V roce 2011 bylo určeno pro rozdělení z G 27 celkem **1.400.000,- Kč**. Bylo přihlášeno celkem **7 žádostí**, podpořeny byly pouze **4 projekty**. Dva projekty nebyly podpořeny s ohledem na nedostatek finančních prostředků, jeden projekt nebyl podpořen neboť uvedenou službu v daném regionu zabezpečuje Nemocnice s poliklinikou v Semilech, kde byl zřízen Rodinný pokoj. Struktura podpory z G 27 je znázorněna na grafu č. 6.

Graf 6: Struktura podpory z GF G27

Vzhledem k tomu, že poskytovatelů, kteří se zabývají hospicovou a paliativní péčí v Libereckém kraji je velmi málo, je těžké z takto malého vzorku činit závěry. Hlavním přínosem G 27 je fakt, že tyto služby podporuje v souladu s potřebami, které vyplynuly ze SPRSS LK a komunitních plánů jednotlivých oblastí.

Na základě provedeného průzkumu můžeme **potvrdit platnost předpokladu č. 2**, neboť podrobná analýza schválených žádostí potvrdila, že Liberecký kraj prostřednictvím grantové politiky podporuje v oblasti sociálních služeb pouze sociální služby, které jsou na základě zpracovaných komunitních plánů vyhodnoceny jako služby potřebné v daném území.

Předpoklad č. 3 není pravdivý, neboť ze získaných dat, která jsou znázorněna i v grafické podobě v grafu č. 5 je zřejmé, že Liberecký kraj nepodporuje grantovou politikou kraje v oblasti sociálních služeb především nestátní neziskové organizace tak, jak je uvedeno v Zásadách přidělování prostředků z GF. Tato skutečnost je odrazem reality, kdy příspěvkové organizace měst a obcí poskytující sociální služby mají v území určitou historii, což znevýhodňuje nově vznikající sociální služby. Dalším faktorem, který vede k této skutečnosti byla existence programu IP 1 – Služby sociální prevence. Cílem projektu byla pomoc skupinám obyvatel Libereckého kraje, kteří jsou ze zdravotních, sociálních, etnických či jiných důvodů znevýhodněni zapojit se do života společnosti. Klíčovým prvkem projektu byla prevence předcházející situacím, které mohou ve společnosti vzniknout. Realizace projektu byla rozložena na období

květen 2009 až únor 2013. Objem finančních prostředků byl schválen ve výši 225 mil. Kč. Z toho 191 mil. Kč je z rozpočtu EU a 34 mil. Kč ze státního rozpočtu ČR. V rámci tohoto projektu byly podporovány pouze neziskové organizace.

Závěr

Cílem bakalářské práce bylo charakterizovat vybrané aspekty optimalizace sociálních služeb v Libereckém kraji zejména s ohledem na proces komunitního plánování. Na základě získaných výsledků z průzkumu pak vyhodnotit efektivitu komunitního plánování v Libereckém kraji.

V teoretické části bakalářské práce jsme připomněli historické aspekty optimalizace sociálních služeb v návaznosti na legislativní a strategická východiska. Z uvedených východisek jsme dále rozpracovali metodu komunitního plánování sociálních služeb jako demokratický způsob optimalizace plánování sociálních služeb v daném území. Abychom byli schopni prokázat efektivitu komunitního plánování v Libereckém kraji rozpracovali jsme blíže i ESF, který v rámci projektů IP 2 a IP 3 podporuje střednědobé plánování rozvoje kvality sítě sociálních služeb v Libereckém kraji a podporuje systém plánování sociálních služeb v tomto území.

V praktické části jsme stanovili tři předpoklady, pomocí průzkumu se nám podařilo dojít k závěrům. První předpoklad nebyl pravdivý, neboť se podrobnou analýzou dokumentů dokázalo, že ke dne 31. 12. 2012 mělo komunitní plán sociálních služeb zpracováno 10 obcí ORP III, což jsou všechny obce tohoto typu na území Libereckého kraje, dále pak mělo k tomuto datu zpracováno komunitní plán 11 obcí ORP II to jsou opět všechny obce tohoto typu na území Libereckého kraje. Zároveň se nepotvrdila pravdivost předpokladu, že pouze 50 obcí prvního typu bude mít zpracováno komunitní plán sociálních služeb. K výše uvedenému datu komunitně plánovaly i všechny tyto obce. Z těchto závěrů vyplývá skutečnost, že Liberecký kraj podporuje optimalizaci sociálních služeb metodou komunitního plánování na všech úrovních.

Průzkum dále potvrdil pravdivost předpokladu č. 2, neboť podrobná analýza schválených žádostí korespondovala s faktem, že Liberecký kraj prostřednictvím grantové politiky podporuje v oblasti sociálních služeb pouze sociální služby, které jsou na základě zpracovaných komunitních plánů vyhodnoceny jako služby potřebné v daném území.

Předpoklad č. 3 nebyl pravdivý, neboť ze získaných dat, bylo zřejmé, že Liberecký kraj nepodporuje grantovou politikou kraje v oblasti sociálních služeb především nestátní neziskové organizace tak, jak je uvedeno v Zásadách přidělování prostředků z GF.

Závěrem tedy můžeme konstatovat, že proces optimalizace sociálních služeb v Libereckém kraji probíhá v souladu s politikou sociálního začleňování EU a zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. Liberecký kraj vytváří podmínky, aby občané mohli využívat služby ve svém domácím prostředí a mohli si zachovat přirozené sociální vazby. Liberecký kraj zajišťuje optimální síť sociálních služeb s důrazem na zajištění odpovídající kvality. Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb Libereckého kraje a komunitní plány jednotlivých měst a obcí přinášejí ucelený pohled na sociální služby v kraji. V těchto plánech jsou zároveň ukotveny cíle a opatření, která se budou postupně realizovat a naplňovat.

Návrh opatření

Na základě výše shrnutých zjištění lze navrhnout následující opatření.

Liberecký kraj musí využívat všechny dotační programy z ESF a MPSV, aby udržel fungující proces plánování sociálních služeb, především monitoring, aktualizaci SPRSS a zpracování rozvojových dokumentů v obcích metodou komunitního plánování. V této oblasti je dále nutné vyčlenit dostatečný objem finančních prostředků na financování územních koordinátorů, kteří zabezpečí udržení procesu komunitního plánování ve všech regionech kraje.

Další podporovanou aktivitou Libereckého kraje musí být spuštění funčního Datového centra sociálních služeb Libereckého kraje, neboť tuto jednotnou databázi informací a dat o sociálních službách, které působí na území Libereckého kraje budou využívat všechny subjekty zapojené do procesu KP. Datové centrum sociálních služeb přispěje k informovanosti o sociální problematice na území kraje.

Liberecký kraj by měl dále pokračovat v procesu optimalizace stávající sítě sociálních služeb formou podpory z grantového fondu pro klíčové sociální služby v daných regionech. Grantová politika by měla vždy vycházet s potřeb vyplývajících z KP daných regionů nikoli z politické příslušnosti vedení daného zařízení či obce (města).

Seznam použitých zdrojů:

BAJER, P., 2009. Komunitní plánování sociálních služeb připomíná pohádku o chytré horáckyni, domnívá se Ivan Úlehla. *Sociální práce*, roč. 9, č. 1, s. 13 – 16. ISSN 1213-6204

DC VISION, 2007. *Kritéria kvality plánování sociálních služeb* [on line]. [vid. 12. 1. 2013]. Dostupné z: http://muhb.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=3782&id_dokumenty...

HARTL, P., HARTLOVÁ, H., 2010. *Velký psychologický slovník*. 4. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-686-5.

LAUERMAN, J., aj., 2010. *Krajská metodická příručka plánování sociálních služeb v Libereckém kraji*. 1. vyd. Turnov: Polygraf. ISBN 978-80-87174-01-2.

MATOUŠEK, O., 2007. *Sociální služby*. 1. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-310-9.

MATOUŠEK, O., aj., 2008a. *Metody a řízení sociální práce*. 2. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-502-8.

MATOUŠEK, O., 2008b. *Slovník sociální práce*. 2. přeprac. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-368-0.

Portál MPSV: *Madridský mezinárodní akční plán pro problematiku stárnutí* [on line]. [vid. 12. 1. 2013]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/files/clanky/1205/madrid.pdf/>

Portál MPSV: *Národní program přípravy na stárnutí na období let 2008 až 2012* [on line]. [vid. 12. 1. 2013]. Dostupné z: <http://mpsv.cz/cs/5045/>

Portál MPSV: *Metodiky „Deset kroků procesem komunitního plánování“* [on line]. [vid. 16. 3. 2013]. Dostupné z: http://mpsv.cz/files/clanky/6811/01_metodika.pdf/

Portál MPSV: *Metodiky pro plánování sociálních služeb* [on line]. [vid. 12. 1. 2013]. Dostupné z: http://mpsv.cz/files/clanky/6480/Metodika_obecna.pdf

Portál Liberecký kraj: *Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb pro Liberecký kraj* [on line]. [vid. 16. 3. 2013]. Dostupné z: <http://www.kraj-lbc.cz/aktuality/id:63659/>

PRŮŠA, L., 2006. *Model optimálního uspořádání sociálních a zdravotních služeb na regionální úrovni*. 1. vyd. Praha: Výzkumný ústav práce a sociálních věcí. ISBN 80-87007-36-0.

SVOBODA, P., 2011. *Úvod do evropského práva*. 4. vyd. Praha: C. H. Beck. ISBN 978-80-7400-334-9.

SÝKOROVÁ, J., TOMÁŠKOVÁ, M., 2011. *Analýza plánů rozvoje sociálních služeb*. 1. vyd. Liberecký kraj

ÚLEHLA, I., SLABOVÁ, K., MIROVSKÁ, M., 2007. *Návrh systému metodické podpory plánování*. [on line]. [vid. 16. 3. 2013] Dostupné z:
<http://www.crss.cz/archiv/Pl%Ednov%Edn%Ed%20soci%Edln%Edch%20slu%9Eeb/N%Edvrh%20syst%Edmu%20metodick%Ed%20podpory%20pl%Ednov%Edn%Ed%20soci%Edln%Edch%20slu%9Eeb%20v%20%C8R.pdf/>

VASKOVÁ, V., 2002. *Komunitní plánování - věc veřejná*. 1. vyd. Praha: Jan. ISBN 80-86552-30-6.

VÍŠEK, P., PRŮŠA, L., 2012. *Optimalizace sociálních služeb*. 1. vyd. Praha: VÚPSV. ISBN 978-80-7416-099-8.

Zákon č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení. In: *Sbírka zákonů České republiky*.

Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení). In: *Sbírka zákonů České republiky*.

Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. In: *Sbírka zákonů České republiky*.

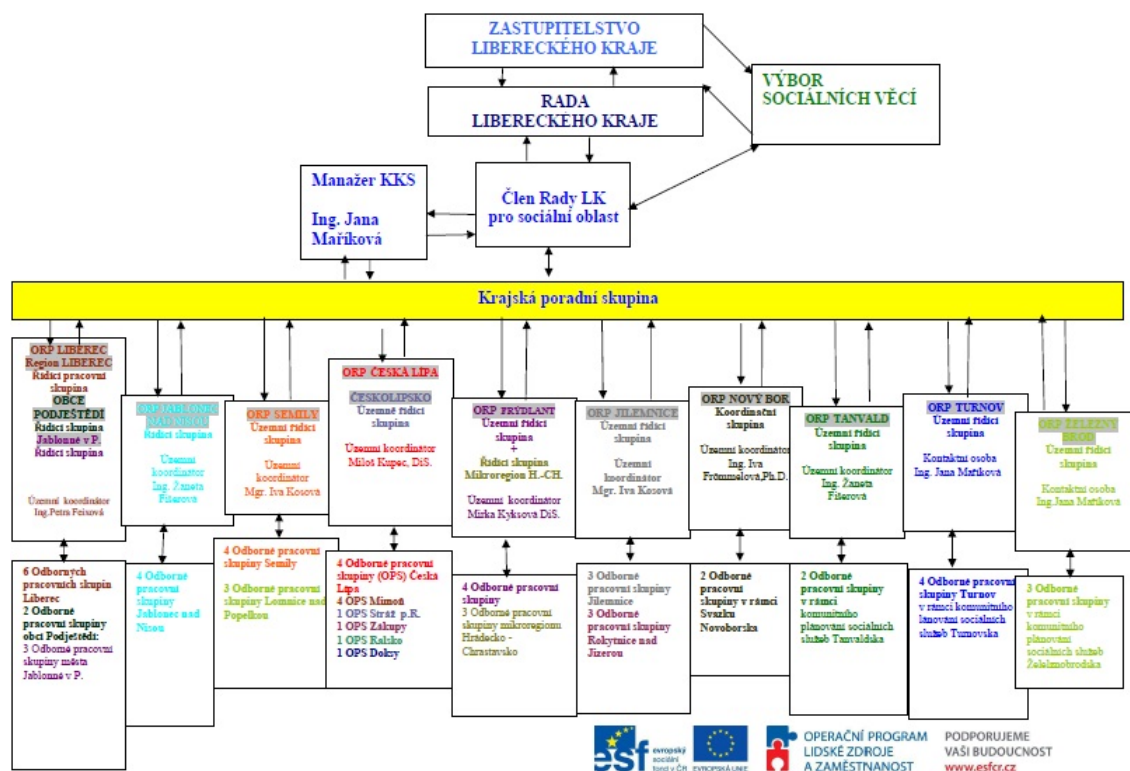
Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2006 částka 37.

ZATLOUKAL, L., 2008. *Plánování rozvoje sociálních služeb metodou komunitního plánování*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého. ISBN 978-80-244-2128-5.

Seznam příloh:

Příloha č. 1	Krajská koordinační struktura
Příloha č. 2	Výzva k předkládání žádostí o dotaci z GF G 9
Příloha č. 3	Výzva k předkládání žádostí o dotaci z GF G 27
Příloha č. 4	Zásady pro přidělení dotací z GF Libereckého kraje
Příloha č. 5	Komunitní plánování v obcích Libereckého kraje (2010)
Příloha č. 6	Komunitní plánování v obcích Libereckého kraje (2011)
Příloha č. 7	Mapa územního pokrytí Libereckého kraje územními plány obcí

Příloha č. 1 Krajská koordinační struktura

LISTOPAD 2012

Příloha č. 2

Zásady pro přidělení dotací z Grantového fondu Libereckého kraje

Článek I.

Preamble

1. Z grantového fondu se poskytují investiční nebo neinvestiční finanční prostředky resp. transfery (dále jen dotace), které jsou určeny na podporu projektů směřujících k rozvoji území a zkvalitnění života v Libereckém kraji. Dotace se poskytují jednotlivým subjektům ke krytí výdajů spojených s realizací projektů.
2. Na poskytnutí dotace není právní nárok.
3. Správcem jednotlivých programů jsou odvětvové odbory krajského úřadu, které se řídí a postupují dle statutu grantového fondu, těchto zásad, podmínek jednotlivých programů a uzavřené smlouvy o poskytnutí dotace.

Článek II.

Programy grantového fondu

1. Správci programů jsou povinni definovat konkrétní podmínky, za nichž je možné získat dotaci z grantového fondu. Součástí podmínek musí být informace organizačně-technického charakteru. Podmínky musí být vždy součástí jednotlivých výzev dle čl. VI, pokud bude výzva vyhlášena.
2. Správci programu jsou povinni využívat k evidenci žádostí „modul Veřejná finanční podpora“, jehož správcem je odbor informatiky.

Článek III.

Žadatelé

1. Okruh žadatelů je specifikován ve výzvách k jednotlivým programům grantového fondu.

Článek IV.

Podmínky účasti

1. Účast žadatele je možná po předložení žádosti o poskytnutí dotace příslušnému správci programu na základě zveřejněného programu nebo výzvy k podání žádosti o dotaci z grantového fondu. Sídlo žadatele nemusí být v Libereckém kraji. Projekt musí být realizován na území Libereckého kraje nebo žadatel musí prokázat, že přidělená dotace bude vynaložena ve prospěch Libereckého kraje.

Článek V.

Použití dotace

1. Dotace z grantového fondu může být použita pouze v souladu se statutem grantového fondu, těmito zásadami, podmínkami programu a uzavřenou smlouvou o poskytnutí dotace. Dotace nemůže být použita na nákup alkoholických nápojů a omamných látek včetně tabákových výrobků.

Článek VI.

Výzva k podání žádosti o dotaci z grantového fondu

1. Programy grantového fondu jsou vyhlášeny zejména formou výzvy, která je zveřejněna na webových stránkách Libereckého kraje popř. v tisku a vždy obsahuje tyto údaje:
 - a) podmínky programu
 - b) předmět podpory
 - c) okruh žadatelů
 - d) max. výše spoluúčasti Libereckého kraje na spolufinancování (v Kč i v %)
 - e) datum ukončení příjmu žádostí
 - f) jméno pracovníka a věcně příslušný odbor, který žádosti přijímá
 - g) odkaz na grantový fond na webových stránkách Libereckého kraje
-

2. Výzva musí být zveřejněna na webových stránkách Libereckého kraje alespoň 25 dní před termínem ukončení příjmu žádostí a součástí každé výzvy musí být aktuální formulář žádosti.

Článek VII.

Způsob podání žádosti

1. Posuzovány budou pouze kompletně a správně vyplněné žádosti podané na aktuální verzi standardizovaných formulářů platných pro příslušný rok a obsahující všechny požadované údaje a přílohy, které byly doručeny krajskému úřadu nejpozději v den ukončení příjmů žádostí. Rozhodující je den doručení žádosti na podatelnu krajského úřadu.
2. Žádosti musí být podány v písemné a zároveň elektronické podobě, není-li upraveno v podmínkách programu jinak.
3. Žadatel je povinen k žádosti vždy předložit tyto přílohy:
 - a) textová část popisu projektu, která bude obsahovat zejména účel využití dotace a konkrétní využití dotace
 - b) specifické přílohy v souladu s podmínkami jednotlivých programů
4. Žadatel je povinen předložit na vyžádání příslušného správce programu doplňující informace k žádosti.
5. Žadatel může v rámci jedné výzvy podat max. 5 různých žádostí o poskytnutí dotace, není-li omezeno v podmínkách programu jinak. V případě, že podá více než 5 žádostí, budou vyřazeny všechny projekty tohoto žadatele z procesu hodnocení.
6. Žadatel nesmí využít na realizaci projektu jiné dotace z grantového fondu.

Článek VIII.

Posouzení žádosti

1. Formální a administrativní úplnost žádostí posoudí správce programu. Neúplné žádosti a žádosti podané po termínu příjmu žádostí správce programu vyřadí.
2. Všechny kompletně vyplněné, úplné a včas podané žádosti budou předloženy k projednání hodnotícímu orgánu.
3. Hodnotící orgány zpracují návrh doporučení na přidělení a výši dotace a tento předloží správce programu na nejbližším možném zasedání rady kraje.
4. Rada kraje stanoví a odsouhlasí konečnou podobu návrhu přidělení dotací a tuto předloží ke schválení zastupitelstvu kraje.
5. Všichni žadatelé budou písemně vyrozuměni o výsledku rozhodnutí zastupitelstva kraje nejpozději do 15 dnů od ověření usnesení zastupitelstva.

Článek IX.

Poskytnutí dotace

1. Dotace je poskytnuta na základě rozhodnutí zastupitelstva kraje a smlouvy uzavřené mezi příjemcem dotace a Libereckým krajem. Smlouvy mohou být podepisovány až po ověření usnesení zastupitelstva kraje.

Článek X.

Povinnosti příjemce dotace před podpisem smlouvy

1. Žadatel, jehož žádost byla schválena a zároveň bylo rozhodnuto o poskytnutí dotace dle článku IX (dále jen příjemce dotace), je povinen před podpisem smlouvy předložit příslušné doklady, které osvědčují právní subjektivitu příjemce dotace a oprávnění jednat jménem příjemce dotace popř. za něj, nepředložil-li tyto doklady spolu se žádostí (na základě podmínek jednotlivých programů). Jedná se například o tyto doklady:
 - a) výpis z obchodního rejstříku
 - b) základací listinu

- c) smlouvu o zřízení právnické osoby (např. společenskou smlouvu)
 - d) vnitřní předpis (např. stanovy, organizační řád)
 - e) zápis z valné hromady nebo jiného orgánu
 - f) plnou moc
 - g) pověření
 - h) doklad o jmenování
 - i) doklad o volbě
 - j) usnesení příslušného soudu
2. Doklady opravňující jednat jménem příjemce dotace nebo za něj musí být předloženy v originále nebo v úředně ověřené kopii. Plné moci a pověření musí mít úředně ověřený podpis zmocnitele, resp. statutárního orgánu, který příslušnou osobu jednáním zmocnil či pověřil. Výpisy z obchodního rejstříku, doklady podobné povahy a doklady úředně ověřené nesmí být starší než 90 dní.
 3. Dále je příjemce dotace povinen předložit před podpisem smlouvy tyto doklady, nepředložil-li je spolu se žádostí:
 - a) čestné prohlášení o vyrovnání závazků vůči zdravotním pojišťovnám, správě sociálního zabezpečení, finančnímu úřadu a Libereckému kraji
 - b) kopii dokladu o zřízení účtu příjemce dotace, u příspěvkových organizací také prohlášení o čísle účtu zřizovatele

Článek XI.

Způsob čerpání dotace

1. Dotace může být čerpána až po uzavření příslušné smlouvy mezi příjemcem dotace a Libereckým krajem dle podmínek smlouvy a programů grantového fondu
2. Dotace může být čerpána následujícími způsoby:
 - a) po závěrečném vyúčtování projektu,
 - b) průběžnou platbou stanovenou procentním podílem Libereckého kraje dle podmínek programu grantového fondu,
 - c) zálohovou platbou do maximální výše 90% přiznané dotace na základě podmínek stanovených v uzavřené smlouvě o poskytnutí dotace,
 - d) zálohovou platbou do maximální výše 100% přiznané dotace na základě podmínek stanovených v uzavřené smlouvě o poskytnutí dotace. Stoprocentní zálohovou platbou mohou být čerpány pouze dotace poskytované do maximální výše 100.000 Kč včetně.

Článek XII.

Kontrola průběhu projektu

1. Správce programu nebo jiné orgány Libereckého kraje mají právo dle zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole, v platném znění, kontrolovat průběh realizace projektu. Příjemce dotace musí umožnit příslušným orgánům Libereckého kraje provést kontrolu projektu, na který byla poskytnuta dotace z grantového fondu. Prováděné kontroly se řídí platným Kontrolním řádem Krajského úřadu Libereckého kraje.

Článek XIII.

Vyúčtování

1. Každý projekt musí být vyúčtován do 50 kalendářních dnů po ukončení realizace, nejpozději však do termínu uvedeného v uzavřené smlouvě o poskytnutí dotace, a to formou závěrečného vyúčtování a závěrečné zprávy o realizaci projektu na příslušných formuláři.
2. V případě, že příjemce dotace nemůže předložit závěrečné vyúčtování do 12.12. může správce programu požadovat zpracování průběžné zprávy o realizaci projektu k 31.12.

v rozsahu a termínu stanoveném podmínkami programu příp. smlouvou o poskytnutí dotace.

3. Případné podávání dalších průběžných zpráv o realizaci projektu může být upraveno smlouvou o poskytnutí dotace z grantového fondu.
4. Pro kontrolu čerpání dotací dle zákona č. 320/2001 Sb. je příjemce dotace povinen doložit příslušné doklady dle zákona o účetnictví resp. zákona o dani z přidané hodnoty.

Článek XIV.

Úprava rozpočtu projektu

1. V případě, že v průběhu hodnocení došlé žádosti dojde ze strany Libereckého kraje ke snížení objemu žadatelem požadované dotace, je možné snížit celkové náklady projektu resp. jeho rozsah. Tuto změnu je možné provést po předchozím souhlasu správce programu a to na základě žadatelem zaslané písemné nebo elektronické žádosti (např. na formuláři žádosti o dotaci z Grantového fondu LK, ve které budou reflektovány nové skutečnosti jako např. výše dotace z GF LK, ukazatele projektu...) správcí programu. V tomto případě může být příjemci upraven procentuelní podíl ze zdrojů Grantového fondu Libereckého kraje, nejvýše však do maximální procentuelní výše spoluúčasti kraje, která je specifikována v podmínkách jednotlivých výzev k programům grantového fondu.
2. Při změně celkových nákladů projektu během realizace je objem celkové dotace stanoven na základě smlouvy uzavřené mezi poskytovatelem a příjemcem.

Článek XV.

Formuláře

1. Jednotliví správci programů používají jednotnou formu, obsah a rozsah formulářů uvedených v následujících přílohách:
 - příloha č. 1 – Podmínky programu Grantového fondu Libereckého kraje, pokud nejsou součástí výzvy
 - příloha č. 2 – Výzva k předkládání žádostí o dotaci z Grantového fondu Libereckého kraje včetně podmínek programu
 - příloha č. 3 – Žádost o poskytnutí dotace z Grantového fondu Libereckého kraje
 - příloha č. 4:
 - a) Podklady pro hodnocení projektu – tabulka pro každý projekt nebo
 - b) Podklady pro hodnocení projektu – souhrnná tabulka za všechny projekty
 - příloha č. 5 – Zápis o předběžné, průběžné a následné kontrole
 - příloha č. 6 – Průběžná/závěrečná zpráva o realizaci projektu
 - příloha č. 7 – Závěrečné vyúčtování projektu podpořeného z Grantového fondu Libereckého kraje na rok 20xx

Článek XVI.

Závěrečná ustanovení

1. Tyto zásady pro přidělení dotací z Grantového fondu Libereckého kraje byly schváleny usnesením Rady Libereckého kraje č. 644/12/RK ze dne 2.5.2012 a nahrazují v plném rozsahu Zásady pro přidělení dotací z Grantového fondu Libereckého kraje schválené usnesením Rady Libereckého kraje č. 111/12/RK ze dne 24.1.2012.

.....
Mgr. Stanislav Eichler, hejtmán

Příloha č. 3

2. Výzva k předkládání žádostí o dotaci z Grantového fondu Libereckého kraje pro rok 2010

Číslo a název programu: **G-9 - Program podpory na poskytování sociálních služeb**

Správce programu	Odbor sociálních věcí
Hodnotící orgán	Hodnotící skupina odboru sociálních věcí ve spolupráci s Výborem sociálních věcí a menšin Zastupitelstva Libereckého kraje.
Doba trvání programu (v měsících)	1/11 -12/11
Datum ukončení příjmu žádostí	Do pátku 24. září 2010, do 14.00 hodin.

A.	Předmět podpory	1. Dotace z Grantového fondu Libereckého kraje (dále jen GF LK) se poskytuje k financování běžných výdajů, které souvisí s poskytováním sociálních služeb v souladu se Střednědobým plánem rozvoje sociálních služeb Liberecký kraj 2009 -2013 a s komunitními plány obcí. 2. Dotace z GF LK se poskytuje k financování poskytování základních druhů sociálních služeb v rozsahu stanoveném v části III, hlavě I, díle 2 až 4 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů.
B.	Okruh žadatelů	V souladu se zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách v platném znění mohou být žadateli pouze zaregistrovaní poskytovatelé sociálních služeb, kteří mají sídlo na území České republiky a poskytují tyto služby na území Libereckého kraje. Příspěvkové organizace kraje nejsou oprávněnými žadateli. S ohledem na možnou duplicitu ve financování vybraných druhů sociálních služeb v oblasti neinvestičních dotací, ke kterým dochází realizací Individuálního projektu kraje IP 1 – Služby sociální prevence v Libereckém kraji, <u>není možné</u> finančně podpořit z grantového fondu programu č. G-9 službu poskytovateli sociální služby, na kterou má poskytovatel uzavřenou smlouvu s krajem. Tedy má k dispozici finanční prostředky z tohoto projektu.
C.	Forma podpory	Dotace neinvestičního charakteru z Grantového fondu Libereckého kraje.

D.	Omezení podpory	Dotace z grantového fondu LK se poskytuje na financování základních druhů a forem sociálních služeb v rozsahu stanoveném základními činnostmi při poskytování sociálních služeb pro příslušný druh sociální služby, jejichž výčet a charakteristiky jsou uvedeny v části III, hlavě I, díle 2 až 4 zákona č.108/2006 Sb., o sociálních službách. Žadatel musí přidělené finanční prostředky vynaložit ve prospěch uživatelů sociálních služeb Libereckého kraje. Žadatel může v rámci jedné Výzvy podat max. 1 žádost o poskytnutí dotace.
E.	Minimální spoluúčast žadatele	Minimální spoluúčast žadatele není stanovena. Upozorňujeme však, že vícezdrojové financování služby a využití existujících zdrojů zvýhodňuje žadatele při hodnocení žádosti. Požadavek na dotaci však nemusí být poskytnut v plné výši.
F.	Způsob, termín a místo podání žádosti	Žádost musí být podána následujícím způsobem: 1) Elektronicky prostřednictvím formuláře žádosti na webových stránkách Libereckého kraje: http://www.kraj-lbc.cz/page4010 pod titulem Grantový fond Libereckého kraje, a 2) Písemně poštou na adresu: Krajský úřad Libereckého kraje, odbor sociálních věcí, U Jezu 642/2a, 461 80 Liberec 2, v zalepené obálce s označením „G-9 - Program podpory na poskytování sociálních služeb, NEOTVÍRAT“ a s označením odesílatele nebo doručení přímo <u>na podatelnu krajského úřadu</u>. V případě povinnosti vyplývající ze zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech ... v platném znění zasláním této žádost <u>prostřednictvím datové schránky</u> (se zaručeným elektronickým podpisem) <u>k rukám Ing. Marcely Hlavové, Ph.D. (odbor 05).</u>
	Termín podání žádosti	Do 24. září 2010, do 14.00 hodin oběma způsoby.
	Kontaktní osoby	Ing. Marcela Hlavová, Ph.D., koordinátorka dotačního řízení, odbor sociálních věcí, oddělení koordinace a střednědobého plánování (tel. +420 485 226 397, e-mail: marcela.hlavova@kraj-lbc.cz) Marcela Marešová, ekonomka odboru (tel. +420 485 226 441, e-mail: marcela.maresova@kraj-lbc.cz)

G.	Požadovaný obsah žádosti	Písemná žádost musí být podepsána oprávněnou osobou, žádost zasláná prostřednictvím datové schránky musí mít zaručený elektronický podpis. V případě, že žadatel bude podávat v jedné žádosti požadavek na jednu či více služeb, uvede v tabulce žádosti „Rozhodující závazné výstupy projektu“ ve sloupci „Název parametru“ druh sociální služby včetně čísla registrace služby, ve sloupci „Měrná jednotka“ Kč a ve sloupci „Hodnota parametru“ požadovanou výši dotace z grantového fondu na konkrétní sociální službu.	
H.	Způsob hodnocení žádosti	kdo	kdy
	H.1. konzultace žádostí	odbor sociálních věcí	září 2010
	H.2. kontrola administrativního souladu žádosti	odbor sociálních věcí	září/říjen 2010
	H.3. příprava, hodnocení a návrh na přidělení podpory	odbor ve spolupráci s Výborem sociálních věcí a menšin Zastupitelstva Libereckého kraje	říjen 2010
	H.4. projednání návrhu	rada kraje	říjen/listopad 2010
	H.5. schválení návrhu	zastupitelstvo kraje	listopad 2010
I.	Základní kritéria hodnocení žádosti	Žádost musí být dodána na standardizovaném formuláři viz bod F. Pokud tomu tak nebude, projekt bude vyřazen z formálních důvodů a nebude účasten dalšího hodnocení.	
		Předmět žádosti musí být v souladu s prioritami Střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb Liberecký kraj 2009 -2013 a s komunitními plány obcí.	
J.	Oznámení o přidělení či nepřidělení podpory	Písemně po podpisu usnesení Zastupitelstva Libereckého kraje do 15 pracovních dnů.	
K.	Právní forma	Smlouva o poskytnutí dotace z Grantového fondu Libereckého kraje.	
L.	Způsob financování a vyúčtování podpory	Dotace na úhradu nákladů (výdajů) projektu od 1.1.2011.	
		Dotace bude vyplacena do 30 dnů po oboustranném podpisu smlouvy.	
		Dotace musí být vyúčtována nejpozději do 21.2.2012.	
M.	Závěrečné hodnocení účinnosti poskytnuté podpory	Závěrečné vyúčtování se odevzdává písemně	

Na poskytnutí dotace z grantového fondu není právní nárok.

Poskytnutím dotace z grantového fondu se nezakládá nárok na poskytnutí dotace v obdobích následujících.

Veškeré informace jsou zveřejněny na webových stránkách Libereckého kraje <http://regionalni-rozvoj.kraj-lbc.cz/page3741>. Grantový fond rok 2010.

Příloha č. 4

Výzva k předkládání žádostí o dotaci z Grantového fondu Libereckého kraje pro rok 2012

Číslo a název programu: **G-27 - Program podpory paliativní a hospicové péče**

Správce programu	Odbor sociálních věcí
Hodnotící orgán	Hodnotící skupina odboru sociálních věcí ve spolupráci s Výborem sociálních věcí Zastupitelstva Libereckého kraje
Doba trvání programu	1/12 – 12/12
Datum ukončení příjmu žádostí	Do čtvrtka 31. května 2012, do 14.00 hodin

A.	Předmět podpory	Dotace z Grantového fondu Libereckého kraje (dále jen GF LK) se poskytuje k financování běžných výdajů, které souvisí s poskytováním paliativní a hospicové péče na území Libereckého kraje nebo ve prospěch občanů Libereckého kraje
B.	Okruh žadatelů	Mohou být žadateli: 1) zaregistrovaní poskytovatelé sociálních služeb, v souladu se zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách v platném znění, kteří mají sídlo na území České republiky a poskytují tyto služby na území Libereckého kraje nebo ve prospěch občanů Libereckého kraje 2) nestátní zdravotnická zařízení registrovaná podle zákona č. 160/1992 Sb., se sídlem v Libereckém kraji nebo ve prospěch občanů Libereckého kraje
C.	Forma podpory	Dotace neinvestičního charakteru z Grantového fondu Libereckého kraje.
D.	Omezení podpory	Dotace z grantového fondu LK se poskytuje na financování služeb sociálních a zdravotních souvisejících s poskytováním paliativní a hospicové péče Žadatel musí přidělené finanční prostředky vynaložit ve prospěch Libereckého kraje
E.	Minimální spoluúčast žadatele	Minimální spoluúčast žadatele není stanovena. Upozorňujeme však, že vícezdrojové financování služby a využití existujících zdrojů zvýhodňuje žadatele při hodnocení žádosti. Požadavek na dotaci však nemusí být poskytnut v plné výši.
F.	Způsob a místo podání žádosti	Žádost musí být podána následujícím způsobem: 1) Elektronicky prostřednictvím formuláře žádosti na webových stránkách Libereckého kraje: http://www.kraj-lbc.cz/page4010 pod titulem Grantový fond Libereckého kraje, a

		2) <u>Písemně poštou</u> na adresu: Krajský úřad Libereckého kraje, odbor sociálních věcí, U Jezu 642/2a, 461 80 Liberec 2, v zalepené obálce s označením „G-27 - Program podpory paliativní a hospicové péče, NEOTVÍRAT“ a s označením odesílatele nebo doručení přímo <u>na podatelnu krajského úřadu</u> . V případě povinnosti vyplývající ze zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech ... v platném znění zasláním této žádosti <u>prostřednictvím datové schránky</u> (se zaručeným elektronickým podpisem) <u>k rukám Bc. Alexandry Stránské.(odbor 05).</u>	
G.	Požadovaný obsah žádosti	• Písemná žádost musí být podepsána oprávněnou osobou, žádost zasláná prostřednictvím datové schránky musí mít zaručený elektronický podpis.	
H.	Způsob hodnocení žádosti		
	H.1. konzultace žádosti	odbor sociálních věcí	květen 2012
	H.2. příjem žádosti	odbor sociálních věcí	květen 2012
	H.3. kontrola administrativního souladu žádosti	odbor sociálních věcí	červen 2012
	H.4. příprava hodnocení	odbor sociálních věcí	červen 2012
	H.5. hodnocení a návrh na přidělení podpory	odbor sociálních věcí	červen-červenec 2012
	H.6. projednání návrhu a schválení návrhu	rada kraje projednání s Výborem sociálních věcí Zastupitelstva Libereckého kraje	červen-srpen 2012
	H.7. schválení návrhu	zastupitelstvo kraje	červen-srpen 2012
I.	Základní kritéria hodnocení žádosti	Žádost musí být dodána na standardizovaném formuláři viz bod F a musí splňovat požadovaný obsah žádosti viz bod G. Pokud tomu tak nebude, projekt bude vyřazen z formálních důvodů a nebude účasten dalšího hodnocení.	
J.	Oznámení o přidělení podpory	Písemně po podpisu usnesení Zastupitelstva Libereckého kraje do 15 pracovních dnů.	
K.	Právní forma	Smlouva o poskytnutí dotace z Grantového fondu Libereckého kraje.	
L.	Způsob financování a vyúčtování podpory	Dotace bude poskytnuta na úhradu nákladů (výdajů) projektu od 1.1.2012. Dotace bude vyplacena do 30 dnů po oboustranném podpisu smlouvy formou zálohové platby ve výši 100% dotace. Dotace musí být vyúčtována nejpozději do 22.2.2013 na předepsaném formuláři včetně kopií účetních resp. prvotních daňových dokladů.	

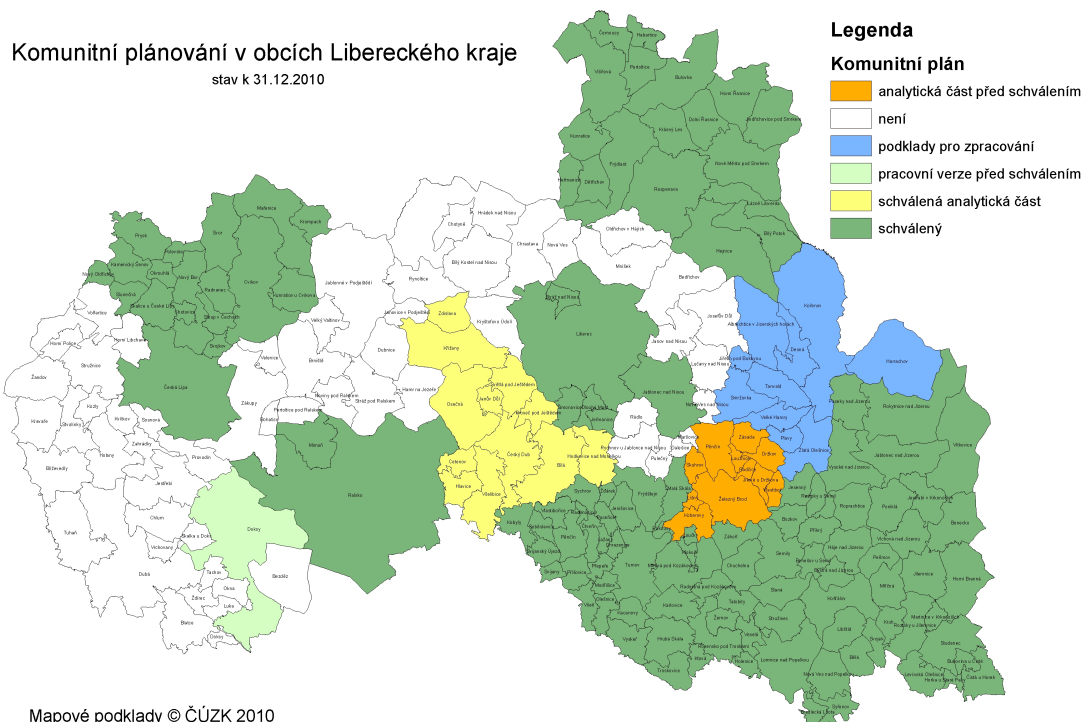
M.	Závěrečné hodnocení účinnosti poskytnuté podpory	Na základě závěrečného vyúčtování.

Na poskytnutí dotace z grantového fondu není právní nárok.

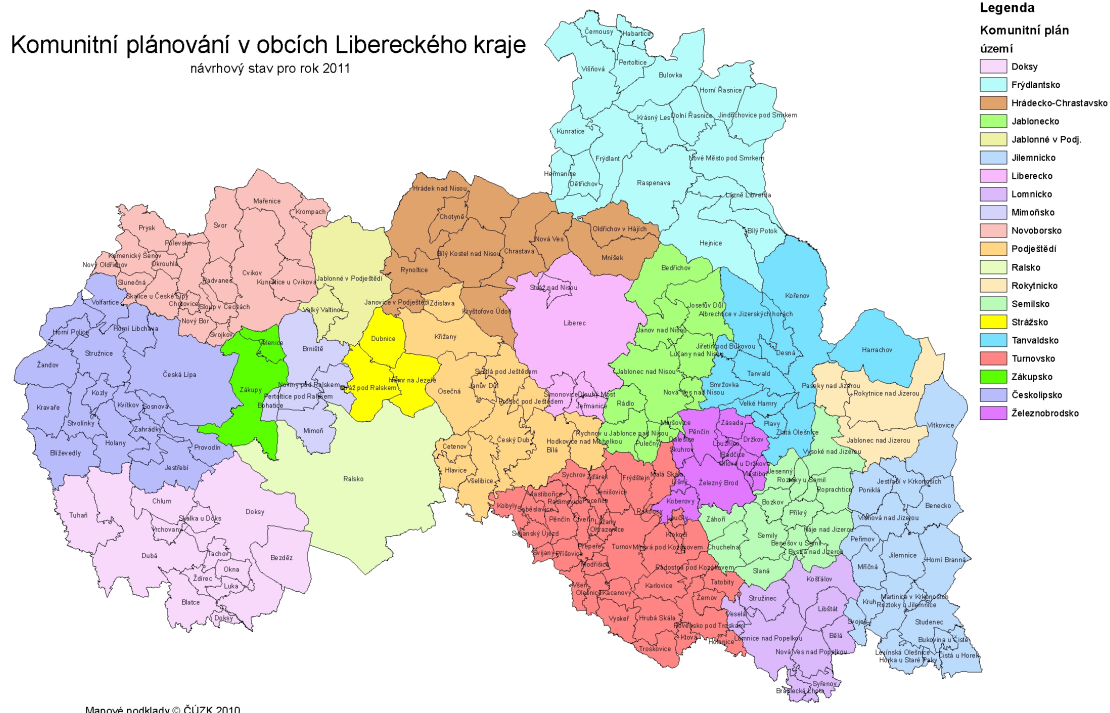
Poskytnutím dotace z grantového fondu se nezakládá nárok na poskytnutí dotace v obdobích následujících.

Veškeré informace jsou zveřejněny na webových stránkách Libereckého kraje <http://regionalni-rozvoj.kraj-lbc.cz/page3741>. **Grantový fond, rok 2012.**

Příloha č. 5

Příloha č. 6

Příloha č. 7

**PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST**
www.esfcr.cz

Mapa územního pokrytí Libereckého kraje komunitními plány obcí

stav k 30.06.2012

